

Carolyn Saar

KRÜPTOVÄÄRINGUTE ARVESTUS EESTI ETTEVÕTETE NÄITEL

LÕPUTÖÖ

Teenusmajanduse instituut

Majandusarvestuse õppekava

Juhendaja: Siiri Luts

Mõdriku 2023

Mina, **Carolyn Saar**, tõendan, et lõputöö on minu kirjutatud. Töö koostamisel kasutatud teiste autorite, sh juhendaja teostele on viidatud õiguspäraselt.

Kõik isiklikud ja varalised autoriõigused käesoleva lõputöö osas kuuluvad autorile ainuisikuliselt ning need on kaitstud autoriõiguse seadusega.

Juhendaja **Siiri Luts** /allkirjastatud digitaalselt/

Lõputöö on kaitsmisele lubatud teenusmajanduse instituudi direktori korraldusega nr 1-14/54 kuupäev 04.05.2023.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Carolyn Saar, sünnikuupäev: 13.01.1998, annan Tallinna Tehnikakõrgkoolile (edaspidi kõrgkool) tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Krüptovääringute arvestus Eesti ettevõtete näitel

1. reprodutseerimiseks paber kandjal kõrgkooli raamatukogus avaldamise ja säilitamise eesmärgil;
2. elektroonseks avaldamiseks kõrgkooli repositooriumi kaudu;
3. kui lõputöö avaldamisele on instituudi direktori korraldusega kehtestatud tähtajaline piirang, lõputöö avaldada pärast piirangu lõppemist.

Olen teadlik, et nimetatud õigused jäävad alles ka autorile ja kinnitan, et:

1. lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid ega muid õigusi;
2. PDF-failina esitatud töö vastab täielikult kirjalikult esitatud tööle.

Tallinnas, 04.05.2023 /allkirjastatud digitaalselt/

SISUKORD

SISSEJUHATUS.....	4
1 LÕPUTÖÖ METOODIKA	6
2 KRÜPTOVÄÄRINGUTE ARVESTUS EESTI ETTEVÕTETE NÄITEL	9
2.1 Krüptoväeringute ajalugu	9
2.2 Krüptoväeringute olemus	10
2.3 Krüptoväeringute probleemsed kohad	13
2.4 Krüptoväeringute arvestuspõhimõtted	15
2.5 Krüptoväeringute kajastamine finantsaruannetes	23
2.6 Krüptoväeringute maksustamine	32
KOKKUVÕTE.....	34
SUMMARY	37
KASUTATUD ALLIKAD.....	39
LISA 1 INTERVJU KÜSIMUSED.....	43
LISA 2 DOKUMENDIVAATLUSE KAVA.....	44
LISA 3 DREAM FINANCE OÜ 2021 MAJANDUSAASTA ARUANNE.....	46
LISA 4 b2bX DIGITAL EXCHANGE OÜ 2021 MAJANDUSAASTA ARUANNE	55
LISA 5 BLOCKBEN FINANCIAL SERVICES OÜ 2020 MAJANDUSAASTA ARUANNE.....	62

SISSEJUHATUS

Krüptovääringud on viimaste aastatega laialdaselt levinud ja saanud suurt tähelepanu. See on väga kiiresti muutuv ja arenev valdkond. Mitmed Eesti ettevõtted on võtnud kasutusele krüptovaluutasid, kuid nende üle arvepidamine ja aruandluses kajastamine ei ole veel päris välja kujunenud (RMP.ee toimetis, 11.09.2018). Eestis on krüptovääringute arvestuse kohta ilmunud Raamatupidamise Toimkonna Tõlgendus 1 (edaspidi RTT 1) „Plokiahela tehnoloogial põhinevate instrumentide kajastamine“, kuid ka see sisaldab üldiseid vaateid ning detailne juhend krüptovääringute arvestuseks puudub.

Lõputöö teemaks on Krüptovääringute arvestus Eesti ettevõtete näitel. Krista Teearu on oma artiklis „Kuidas kajastada raamatupidamises krüptorahasid?“ toonud välja probleemi, et krüptorahad ei oma füüsilist kuju, seetõttu puudub ka nende kohta raamatupidamises regulatsioon ning põhitegevuses krüptoraha ei kajastata. Küll aga on ettevõtteid, kes on investeerinud krüptorahasse ja see paneb raamatupidajaid pead murdma, kuna tegu on küll rahaga, kuid realselt varaga tagatud ei ole, siis kuidas neid bilansis liigitada. (Tearu, 25.02.2018, viimati muudetud 11.04.2021)

Teemale annab aktuaalsust ka Toomas Potti artikkel, milles ta toob välja uue seaduse, kus riik tõstab krüptorahaga kauplevate ettevõtete omakapitali nõuet 25 korda. Lisaks peavad ettevõtted hakkama tõendama rahaliikumisi, mis on seotud krüptotehingutega. Regulatsiooni eesmärgiks on vähendada läbi Eesti liikuvat kummalise päritoluga krüptovaluuta hulka ja rahapesu võimalust. (Pott, 13.10.2021)

Uuringuobjektiks olevate ettevõtete probleemiks on, et Eesti ettevõtetes on kasutusel krüptovääringud ja sellega seoses oleks vaja teha kindlaks, kuidas realsuses krüptovääringuid arvestatakse ja kas seda on tehtud vastavalt Eesti regulatsioonidele ja Raamatupidamise Toimkonna Tõlgendus 1-le.

Lõputöö eesmärk on anda ülevaade krüptoraha ajaloost, olemusest ja mõistest, tuua välja krüptovääringute probleemsed kohad, anda ülevaade krüptovääringute arvestuspõhimõtetest ja kajastamisest finantsaruannetes ning maksustamisest. Võrrelda seda Eesti ettevõtetega, et selgitada välja arvestuspõhimõtete kooskõla Raamatupidamistoimkonna Tõlgendus 1 ja olemasolevate regulatsioonidega.

Lõputöö eesmärgi täitmiseks on püstitatud järgmised uurimisülesanded:

- esitada lõputöö metoodika;

- anda ülevaade krüptovääringu ajaloost, mõistest ja olemusest, selgitada välja selle probleemsed kohad ning audiitorite ja majandusteadlaste arvamused;
- viia läbi poolstruktureeritud intervjuu krüptovaluutaga tegeleva Eesti ettevõtte raamatupidajaga;
- anda ülevaade krüptovääringute arvestuspõhimõtetest ja kajastamisest finantsarvestuses;
- vaadelda ettevõtete majandusaasta aruandeid ja tutvuda ühe krüptovaluutaga tegeleva Eesti ettevõtte sise-eeskirjaga, kirjeldada krüptovääringute arvelevõtmist ja selle liikumist;
- analüüsida saadud infot ja võrrelda seda regulatsioonidega, vajadusel teha ettepanekuid ja anda nõu.

Lõputöö koosneb kahest peatükist. Esimeses peatükis on autor koostanud lõputöö metoodika. Teine peatükk koosneb mitmest alapeatükist. Kõigepealt tutvustatakse krüptovääringute ajalugu, olemust ning probleemseid kohti. Seejärel antakse ülevaade krüptovääringute arvestuspõhimõtetest ja kajastamisest finantsarvestuses ning maksustamisest. Iga alapeatükk algab teoreetilise osaga ja sellele järgnevad praktilised näited uuritavast krüptovaluutaga tegelevast ettevõttest.

Autor kasutab oma töös allikatena RTT 1-te, RTJ-e, ekspertide arvamusi ja hinnanguid ning Eesti ettevõtte raamatupidajalt saadud informatsiooni seoses krüptovääringute arvestusega.

1 LÕPUTÖÖ METOODIKA

Lõputöö pealkirjaks on Krüptovääringute arvestus Eesti ettevõtete näitel. Lõputöö metoodika viiakse läbi ettevõtetes, mis kajastavad raamatupidamise arvestuses krüptovääringuid ja lõputöö pealkirjaks on „Krüptovääringute arvestus Eesti ettevõtete näitel“.

Teemale annab aktuaalsust ka Toomas Potti artikkel, milles ta toob välja uue seaduse, kus riik tõstab krüptorahaga kauplevate ettevõtete omakapitali nõuet 25 korda. Lisaks peavad ettevõtted hakkama tõendama rahaliikumisi, mis on seotud krüptotehingutega. Regulatsiooni eesmärgiks on vähendada läbi Eesti liikuvat kummalise päritoluga krüptovaluuta hulka ja rahapesu võimalust. (Pott, 13.10.2021)

Lõputöö probleemika seisneb selles, et Eesti ettevõtetes on kasutusel krüptovääringud ja sellega seoses oleks vaja teha kindlaks, kuidas reaalsuses krüptovääringuid arvestatakse ja kas seda on tehtud vastavalt Eesti regulatsioonidele ja Raamatupidamise Toimkonna Tõlgendus 1-le.

Lõputöö eesmärk on anda ülevaade krüptoraha ajaloost, olemusest ja mõistest, tuua välja krüptovääringute probleemsed kohad, anda ülevaade krüptovääringute arvestuspõhimõtetest ja kajastamisest finantsaruannetes ning maksustamisest. Võrrelda eelnevat Eesti ettevõtetega, et selgitada välja arvestuspõhimõtete kooskõla Raamatupidamise Toimkonna Tõlgendus 1 ja olemasolevate regulatsioonidega.

Lõputöö valimiks on Eesti krüptovaluutasse investeerivate ettevõtete majandusaastaruanded, ühe krüptovaluutaga tegeleva Eesti ettevõtte algdokumendid ja sise-eeskiri ning ettevõtte raamatupidaja.

Probleemi lahenduse leidmiseks ja lõputöö eesmärgi saavutamiseks on vaja:

- esitada lõputöö metoodika;
- anda ülevaade krüptovääringu ajaloost, mõistest ja olemusest, selgitada välja selle probleemsed kohad ning audiitorite ja majandusteadlaste arvamused;
- viia läbi poolstruktureeritud intervjuu krüptovaluutaga tegeleva Eesti ettevõtte raamatupidajaga;
- anda ülevaade krüptovääringute arvestuspõhimõtetest ja kajastamisest finantsarvestuses;
- vaadelda ettevõtete dokumente ja tutvuda ühe krüptovaluutaga tegeleva Eesti ettevõtte sise-eeskirjaga, kirjeldada krüptovääringute arvelevõtmist ja selle liikumist;
- analüüsida saadud infot ja võrrelda seda regulatsioonidega, vajadusel teha ettepanekuid ja anda nõu.

Lõputöös kasutatakse uurimismeetodina kombineeritult kvantitatiivset ja kvalitatiivset meetodit. Mõlemat uurimismeetodit on kasutataud, kuna järeldusi tehakse varasemale teooriale tuginedes ja järelduste tegemiseks tuginetakse vaatlusandemetele. Ka kasutatakse lõputöös dokumendivaatlust ja poolstruktureeritud intervjuud.

Kvantitatiivne meetodit iseloomustavad arvulised suurused, matemaatilise meetoditega analüüsitud meetodid ja enamasti arvuliselt kirjendatavad statistilised järeldused (Virkus, 2010). Kvantitatiivsed meetodid on näiteks süstemaatiline vaatlus, füsioloogilised mõõtmised, testid ja standardiseeritud ankeetide kasutamine (Virkus, 2010). Kvantitatiivse uurimismeetodi puhul tuginetakse varasemale teooriale (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara, 2004, lk 131). Kvalitatiivne uurimismeetod on üldmõiste, mis viitab erinevatele andmete kogumise ja analüüsi meetoditele, mis oma olemuselt keskenduvad tõlgendamisele, selgitamisele ja tähendusele (Helen Noble, 04.04.2021). Andmeid kogutakse oma loomulikus keskkonnas ning kogutud infot kirjeldatakse ja uuritakse (Helen Noble, 04.04.2021). Kvalitatiivne analüüs keskendub küsimustele kuidas, milleks ja kas ning tulemusi ei väljendata arvuliselt (Uus, 29.10.2007).

Andmekogusmismeetodina kasutatakse dokumendivaatlust. Dokumendivaatluse abil saab autor teavet, et talletada tulemusi täpselt ja süstemaatiliselt (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara, 2004, lk 202). Vaadeldakse eelmiste aastate majandusaasta aruandeid, sise-eekirja ja algdokumente. Uuringu käigus tehakse ettevõtte raamatupidajaga poolstruktureeritud intervjuu. Poolstruktureeritud intervjuu eesmärgiks on saada rohkem teavet ja täpsustusi krüptovääringute arvestuse kohta ettevõttes. Poolstruktureeritud intervjuus selgitatakse välja nende arusaamad krüptovääringute arvestusest ja juhtide arusaama kitsaskohad, kuna intervjuu annab saadud tulemuste täpsustamiseks põhjalikku teavet (Hirsjärvi, Remes, Sajavaara, 2004, lk 192).

Poolstruktureeritud intervjuu eesmärgiks rekonstrueerida uuritavaid subjektiivseid teooriaid (Virkus, 2016). Iga teema valdkonna kohta esitatakse mingile teooriale tuginedes küsimus ja intervjuu lõpus esitatakse sellele vastandav küsimus, sellise intervjuu liigi töötasid 1988. aastal välja Brigitte Scheele ja Norbert Groeben (Virkus, 2016). Intervjuu teemaks oleks krüptovääringute olemusest arusaamine, nende arvestus ettevõttes ning krüptovääringute maksustamine ettevõttes.

Kogutud andmeid võrreldakse võrreldakse ettevõtete aastaaruannetega ja ühe krüptovaluutaga tegeleva Eesti ettevõtte algdokumentidega, Raamatupidamistoimkonna Tõlgendus 1 ning teiste teoreetiliste allikatega. Uurimistulemused esitatakse kirjaliku tekstina, sisaldades skeeme ja tabelleid.

Kogutud informatsiooni võrdlusanalüüsitakse teooriaga ning vajadusel tehakse järeldusi, milliseid meetodeid oleks ettevõtetel tulevikus kõige kasulikum rakendada.

2 KRÜPTOVÄÄRINGUTE ARVESTUS EESTI ETTEVÕTETE NÄITEL

Krüptovääringute arvestusest ülevaate andmiseks on kõigepealt vaja rääkida krüptovara ajaloost, krüptovääringute olemusest ja probleemsetest kohtadest, kus annab kommentaari ka krüptovääringutega tegeleva Eesti ettevõtte raamatupidaja. Seejärel tuleb juttu krüptovääringute arvestusest finantstarvestuses, krüptovääringute kajastamisest finantsarvestuses ja krüptovääringute maksustamisest, mille juures on autor välja toonud reaalsed näited Eestis tegutsevatest ettevõtetest ja nende krüptovääringute arvestamisest.

2.1 Krüptovääringute ajalugu

Krüptovaluuta eksisteeris juba ammu enne teisi digitaalseid alternatiivvaluutasid. Krüptoraha tehniline alus pärineb 1980ndate aastate algusest, kui Ameerika krüptograaf David Chaum leiutas algoritmi, mis on ka tänapäevalgi krüptokaevandamise keskseks osaks. Algoritm andis võimaluse osapoolte vahel turvaliselt ja muutumatult teavet vahetada ning pani sellega aluse elektroonilistele valuutaülekannetele. Umbes 15 aastat hiljem avaldas tarkvarainsener Wei Dai raamatu, kus ta kirjutas põhikomponentidest krüptovaluuta kohta. 1990. aastate lõpus ja 2000. aastate alguses hakkasid levima tavapärased digitaalsed finantsvahendajad. Peamiseks neist oli PayPal, mis osutus tänapäevaste mobiilimaksete tehnoloogia esiisaks. Tõeline krüptovaluuta tekkis alles 2000. aastate lõpus, kui tuli Bitcoin. (Martucci, 29.10.2021)

2010. aasta lõpuks hakkasid ilmuma kümned Bitcoinile sarnased krüptovaluutad – sealhulgas populaarne alternatiiv nimega Litecoin. Umbes samal ajal ilmusid ka esimesed avalikud Bitcoin börsid. 2012. aasta lõpus sai WordPressist esimene suur kauplus, mis aktsepteeris maksed Bitcoinis. Talle järgnesid Newegg.com, Expedia, Microsoft ja Tesla. Tänapäeval peavad krüptovaluutat seaduslikuks maksevahendiks lugematud firmad. (Martucci, 29.10.2021)

Krüptoraha pärineb juba 1980ndate aastate algusest, kui Ameerika krüptograaf David Chaum leiutas esimese algoritmi, mis on tänapäevani krüptokaevanduse keskne osa. 2000ndate aastate lõpus tekkis esimene tõeline krüptovaluuta Bitcoin. Varsti peale seda hakkasid ilmuma Bitcoinile sarnased krüptorahad.

2.2 Krüptovääringute olemus

Krüptorahast aimu saamiseks tuleb esialgu veidi seletada raha olemust. Raha on oma olemuselt meetod, et vahetada ühte väärtust teise väärtuse vastu. Raha aseaineteks on läbi ajaloo kasutatud erinevad vahendid: sool, toit, kuld, hõbe, loomanahad või võlakirjad. Lisaks eelnevale saab raha konventeerida ka teenusteks ja toodeteks. Kui varem oli raha pigem materiaalne, siis tänapäeval on see üldiselt muutunud digitaalseks. Et raha vääring ehk raha teoreetilise konseptsiooni tegelik rakendamine toimiks, peab see pakkuma head üleandmise võimalust, säilitama väärtust ja olema arvestusühik, mida saab vahetada ja mõõta. Kõige vanemaks rahavormiks on kuld, mis on haruldane, transporditav ja ümber vahetatav. Kuigi kuld oli väga hea raha, siis hakati otsima praktilisemaid ja kergemaid variante raha kasutuseks – sellest sündis võlatunnistus ehk paberraha, mis oli tagatud kulla väärtusega. Inimesed viisid oma kullavarud panka ja said vastutasuks paberraha. (Hosp, 2018, lk 23-27)

Euroopa keskpank on oma kodulehel kirjutanud, et raha alla saab mõelda münte, europangatähti kui ka raha, mis on hoitud pangakontol. Läbi aegade on raha väärtus olnud muutuv ning enne reaalse raha tekkimist oli kasutusel kaupraha – selleks kasutati turuväärtust omavaid objekte (kuldmündid). Hiljem tuli kasutusele asenduraha, milleks olid pangatähed – pangatähti vahetati hõbeda või kulla vastu. Tänapäeval on kasutusel usaldus- ehk dekreetraha. Kuna eeldatakse, et keskpank peaks hoidma raha väärtust stabiilsena, siis saab ka väärtusetut pangatähtede paberit vahetada kaupade ja teenuste vastu. Nüüdisajal on raha saanud ka nähtamatu kuju – kirjed pangakontol või hoiuarvetel. Viimaste alla loetakse ka krüptovääringuid. Olenemata raha vormist on sellel kolm eri funktsiooni:

- kasutatakse maksevahendostude eest tasumiseks;
- raha on väärtuse säilitaja;
- ta kujutab endast arvestusühikut, millega määratakse kaupade ja teenuste hindu.

Euroopa keskpank tegutseb pangana, mõjutades nii krediidi- ja rahavoogu majanduses, et saada stabiilsed hinnad. (Euroopa Keskpank, 2022)

Mõiste „krüptoraha“ tähenduseks on vahetusväering, mida kasutatakse teenuste, kaupade müümisel või ostmisel. Ka investeerimisel, mille eesmärgiks on suurendada või säilitada krüptovaluuta väärtust. (Maksu- ja tolliamet, 03.02.2022)

Krüptovaluuta on krüptograafia ehk matemaatikaga tagatud pankade poolt usaldusteenus ja turvalisus raha vastu. Teisisõnu tähendab see seda, et kõik tehingud on krüptograafiliselt turvatud ja neid krüpteeringuid võimatu lahti murda. Hosp on oma raamatus maininud ka, et vääringu ja krüptograafia

kombinatsioon annabki krüptovääringule nime ehk krüptoraha vääring tagatakse ja tehakse ise eriliseks läbi krüptograafia (Hosp, 2018, lk 34). Parim viis krüptoraha iseloomustamiseks on bitcon, mis põhineb blokiahela tehnoloogial. Plokiahelat on defineeritud kui muudetamatu ülekannete ajalugu detsentraliseeritud kogukonnas (Hosp, 2018, lk 35). Sarnaselt kullaga, kui nõudlus suureneb, siis suureneb ka krüptovaluuta enda hind ja kogus on limiteeritud, ehk ühel hetkel tulevikus kaevandatakse ka viimane bitcoin. Kui kulda kaevandatakse maapõuest, siis krüptovaluutat kaevandatakse läbi arvutite. Inimesed kasutavad ära arvuteid ja lahendavad sellega keerulisi matemaatilisi ülesandeid ning preemiaks antakse bitcoine. (Teder, 08.12.2017)

Eesti Krüptoraha Liit on krüptoraha defineerinud kui ka üks alaliik digitaalrahast, mis on alternatiiviks füüsilisele rahale. Digitaalne raha on aga digitaalses vormis ühik, mis omab mingit vääringut ja see jaguneb veel omakorda kaheks: krüptorahad ja virtuaalrahad. Virtuaalraha kasutatakse arvutimängudes dokenite või krediidina ja krüptoraha on rahasüsteem, mis on üles ehitatud matemaatilistel alustel ja turvalisusel. (Eesti Krüptoraha Liit, 2021)

Kuna enamik krüptovaluutasid ei ole riikide valitsuse poolt reguleeritud, peetakse neid ka alternatiivseks valuutaks või finantsvahetusvahendiks, mis eksisteerivad väljaspool riigi rahapoliitika piire. Väljapaistvamaid ja esimesi krüptovaluutasid on Bitcoin, mida kasutatakse senini väga laialdaselt. Kokku on siiski sadu erinevaid krüptorahasid ja igakuiselt lisandub neid veel juurde. Krüptovaluutat, mis ei ole Bitcoin, nimetatakse veel „altcoinideks“, et neid eristada originaalist. (Martucci, 29.10.2021)

Raamatupidamise Toimkond on iseloomustanud krüptovääringuid kui füüsilise substantsi mitterahaline vorm, mis kujutab teatud väärtuse digitaalset esitlust. Krüptovääringuid kasutatakse alternatiivina riikide keskpankade poolt emiteeritud rahale ja nad täidavad maksevahendi funktsiooni. (RMP.ee toimetis, 11.09.2018)

Krista Teearu on kasutanud krüptovääringute iseloomustamiseks järgmisi märksõnu:

- ei oma füüsilist kuju ja on virtuaalsed;
- puudub varaga tagatus;
- ettevõtte põhitegevuses kajastamine puudub;
- puuduvad lepingulised nõuded teiste osapoolte vastu;
- keskpankade poolt puudub aksepteeritavus ja on ametlikult reguleerimata;
- turuväärtus olemas ja on avalikult kaubeldavad;
- väärtus muutub suures ulatuses ja kiiresti;

- on muude varade vastu vahetatavad.

Lisaks regulatsiooni puudumisele puudub krüptovääringute kohta spetsialistide seas ühine arvamus nende kajastamisest. (Tearu, 25.02.2018, viimati muudetud 11.04.2021)

Funktsionaalselt on enamik krüptovaluutasid variantsioonid Bitcoinist, mis on esimene laialt kasutatud krüptoraha liik. Sarnaselt tavalisetele valuutadele, väljendatakse ka krüptovaluuta väärtust ühikutes – näiteks „Mul on 2,5 Bitcoinit“, täpselt nagu öeldakse: „Mul on 2,5 dollarit“. Tänu oma poliitilisele sõltumatusale ja läbitungimatule andmeturbele on krüptovaluuta omanikel eeliseid, mida tavavaluuta kasutajad ei saa. Näiteks saab valitsus kergesti külmutada ja arestida tavapangakonto, kuid seda on väga raske teha krüptovaluutas hoidvate vahenditega, isegi, kui omanik on seadusandlik kodanik. Teisest küljest on krüptovaluutal palju puudusi ja riske. (Martucci, 29.10.2021)

PricewaterhouseCoopers (edaspidi PwC), mis on audiitor- ja ärikonsultatsioonifirma, on olemasolevate üksijasjade põhjal liigitanud krüptovääringud nelja PTP-instumendi alamliiki:

- Krüptovaluuta – plokiahela tehnoloogial põhinevad digitaalsed tokenid või mündid, toimivad vahetusvahendina ja tegustevad eraldiseisvana keskpangast. Põhiline väärtus puudub.
- Varaga tagatud token – plokiahela tehnoloogial põhinev digitaalne märkis, väärtus tuletatakse plokiahelast puuduvalt asjalt. Tegu on füüsilise vara omandiõigusega, mille väärtus tuleneb alusvarast.
- Utility token – plokiahela tehnoloogial põhinev digitaalne märkis, mis annab juurdepääsu teenustele või toodetele. Nendega saab kaubelda, aga vahetusvahendina ei saa kasutada. Ei anna omandiõigust ettevõtte platvormile. Väärtus tuleneb teenuse või toote nõudlusest.
- Security token – plokiahela tehnoloogial põhinev digitaalne märkis, mis sarnaneb traditsioonilistele väärtpaberitele. Nende eest on õigus saada raha või muud finantsvara ja annab võimaluse osaleda ettevõtte otsuste tegemise. Väärtus tuleneb majandusüksuse edukusest. (Rand, 21.11.2018)

Krüptoraha omadamiseks on mitmeid võimalusi: seda saab kasutada kui krediitkaarti, teha pangaülekandeid või seda kasutada kui makselahendust. Populaarseimaks meetodiks krüptoraha kasutamisel on krediit- või deebetkaart. Et aktsepteerida Visa või Mastercardiga tehtavaid makseid on enamik krüptoplatvorme teinud maksevahendajatega koostööd. Teiseks levinuimaks kasutamisevõimaluseks on SEPA pangaülekanne. Krüpto ostmine SEPA kaudu on sama lihtne kui krediitkaardi kasutamine: tuleb teha veebivahetuse kontole SEPA sissemakse ja kui see on kinnitatud, siis kantakse raha EUR saldole ja saab alustada ostlemist. Krüptovaluutat saab osta veebivahetustest,

PayPal-i kaudu, mis on rahaülekandeteenus ja ka sularahaautomaadist, kui selle lähedal elada. (Kriptomat toimetused, 2022)

Raha on läbi aegade oma olemuselt olnud väga muutuv – kauprahast asendusrahaks ning edasi on sellest saanud usaldusraha, kusjuures kõik vormid on endiselt rahana kasutusel. Neist kõige uuema, usaldusraha alla loetakse ka krüptoväeringuid. Krüptoväering on krüptograafia ehk matemaatikaga tagatud digitaalraha alaliik, mida kaevandatakse läbi arvutite lahendades keerulisi matemaatilisi ülesandeid. Kuna krüptoväering on uus digitaalraha alaliik, siis selle kohta puudub spetsialistide poolt ühine arvamus raamatupidamislikust kajastusviisist. Krüptoväeringutest tuntuimaks nimetatakse Bitcoin, mis on üks esimesi ja kõige laiemalt levinumaid krüptoraha liike. Krüptoväeringud on liigitatud nelja PTP-instrumendi alamliiki: krüptovaluuta, varaga tagatud token, *Utility* token ja *Security* token. Krüptorahal on palju erinevaid võimalusi omandamiseks: seda saab kasutada krediitkaardina, sellega saab teha pangaülekandeid ja see võib olla kasutusel kui makselahendus.

2.3 Krüptoväeringute probleemsed kohad

Moh Hon Meng, iFast Grupi kaasasutaja on ajakirjale Mint toonud välja 5 probleemi seoses Bitcoiniga. Esimeseks probleemiks nimetab ta krüptovaluuta puuduvat tegelikku väärtust. Aktsiatel, võlakirjadel ja teisel investeerimisvahenditel on reaalne väärtus olemas, kuid Bitcoin, ainus väärtus on see, et keegi teine on valmis selle eest maksma. See on justkui kunstiteos, kuid isegi kunstiteosel on võimalus kaunistada ruumi. Teiseks probleemiks on ta toonud välja, et puudub stabiliseeriv jõud. Tavavaluutasid hoiavad stabiilsetena keskpangad, kuid Bitcoin muutub pidevalt ja seetõttu ei kasutata ka Bitcoin, igapäevarahanduses, lootes, et ehk selle väärtus kasvab. Krüptovaluuta konkureerib tavavaluutaga. Reaalsuses ei võta ükski riik kunagi Bitcoini tavavaluuta asemel kasutusele, vaid annavad välja oma krüptoväeringud ja keelavad Bitcoin, kasutuse. Neljandaks probleemiks on ta toonud välja, et Bitcoin, investeerimine ei ole plokiahela tehnoloogiasse investeerimine. On küll münte, mida nimetatakse stabiilseteks, mida toetavad tavavarad nagu USA dollar, seega keegi ei osta Bitcoin, plokiahelatehnoloogia pärast, sest on olemas paremaid variante. Viiendaks punktiks on välja toodud, et Bitcoin on utoopiline unistus. Ka tavavaluuta muutub ühel hetkel täielikult digitaalseks ja seetõttu kaotab Bitcoin kõik oma eelised ning pole pikas perspektiivis jätkusuutlik. (Meng, 28.05.2021)

Krüptovaluutal on palju riske ja puudusi, nagu ebalikviitsus ja väärtuse volatiilsus, mis ei mõjuta paljusid tavavaluutasid. Samuti kasutatakse krüptoraha sageli halli ja musta turu tehinguteks, seega paljud riigid sõltuvad neisse umbusaldusega või isegi vaenulikult. Kuna krüptovaluuta on niivõrd

turvatud, siis igal krüptovaluuta omanikul on vormistatud kuni 78-kohaline täisarvudega kood ehk võti, mille loomiseks võib kasutada ka juhuslike numbrite generaatorit. Selle võtmega saab krüptovaluutat hankida ja vahetada, kuid kui see võti peaks kaduma või meelest minema, puudub omanikul igasugune võimalus oma krüptovaluutale ligipääs saada. Ehk teisisõnu kaotab omanik kogu enda investeeritud raha ja tema krüptoraha on sisuliselt prügikasti visatud. Muidugi on omanikul võimalus luua uus privaatvõti, et alustada taas krüptovaluuta kogumist, vahetamist ja arveldamist, kuid sellega ei saa tagasi ligipääsu eelnevale rahakotile. Nutikamad krüptovaluuta kasutajad kaitsevad oma võtit neid erinevatesse digitaalsetesse asukohtadesse salvestades, mis üldiselt ei tohiks turvalisuse huvides olla internetiga ühendatud. (Martucci, 29.10.2021)

Krüptovara raamatupidamisliku poole pealt on Eestis raamatupidamisega tegeleva ettevõtte raamatupidaja toonud välja mitmeid probleemseid kohti. Raamatupidaja sõnul on krüptovara teemal kirjalikke raamatupidamisjuhendeid pigem vähe. Puudub rahuolu ka olemasolevate krüptovara arvestamise juhendite üle, kuna raamatupidajana on talle jäänud mulje, et paljudes ettevõtetes on krüptovara jäänud raamatupidamises hoopiski kajastamata. Eelnevat arvesse võttes tundub teema olevat siiski paljudele võõras ja tundmatu. (vt Lisa 1)

Ka Raamatupidamise Toimkonna Tõlgendus 1 suhtes on rahuolu puudulik, kuna tõlgendus tundub väga üldsõnaline ja otseseid juhiseid ning suunitlusi ei anna. Samuti ütleb Raamatupidamise toimkond oma artiklis „Plokiahela tehnoloogial põhinevate instrumentide kajastamine“ järgnevalt: „Olukorras, kus PTP-instrumentide areng on kiire, instrumentid ise eriilmelised ja arvestuspraktika ei ole välja kujunenud, ei reguleeri raamatupidamise toimkond antud valdkonda detailides, kuid annab üldised suunised nende kajastamiseks Eesti finantsaruandluse standardi kohaselt koostatavates aruannetes.“ (RMP.ee toimetis, 11.09.2018). Peamiseks probleemiks on krüptovääringutega tegeleva ettevõtte raamatupidaja toonud välja siiski selle, et tehingute väljavõtted ei kajasta enamasti tehingu sisu ning krüptovarade ülekannete puhul puudub võimalus ise tuvastada, kuhu ja kellele vara edasi liikus (vt Lisa 1).

Krüptovaluutal on mitmeid probleemseid kohti: sellel puudub reaalne väärtus, stabiliseeriv jõud, see konkureerib tavavaluutaga, kuid reaalses ei võta kunagi ükski riik Bitcoine tavavaluuta asemel kasutusele. Bitcoin on utoopiline unistus ja sellesse investeerimine ei ole blokiahela tehnoloogiasse investeerimine. Raamatupidamisliku poole pealt on informatsiooni krüptovara arvestamise kohta vähe ja olemasolev informatsioon on kesine, ka Raamatupidamise Toimkonna Tõlgendus 1 ei anna täpseid juhiseid. Samuti ei kajasta väljavõtted tehingu sisu ning seetõttu puudub ülekannete puhul võimalus tuvastada, kuhu ja kellele vara edasi liikus.

2.4 Krüptovääringute arvestuspõhimõtted

Rahandusministeeriumi lehel on välja toodud, et raamatupidamise korralduse aluseks on Raamatupidamise Toimkonna juhendud ja raamatupidamise seadus (Rahandusministeerium, viimati uuendatud 11.04.2023). Samuti arvestatakse raamatupidamise aluseks rahvusvahelisi standardeid (Rahandusministeerium, viimati uuendatud 11.04.2023). Võttes arvesse seadust, siis ettevõtte raamatupidamise eest vastutab peaaasjalikult juhatuse liige, kes võib raamatupidamise ise korraldada või palgata selleks raamatupidaja, kuid koguvastutus lausub siiski juhatuse liikmel endal (Rahandusministeerium, viimati uuendatud 11.04.2023). Eesti hea raamatupidamistava on vastavalt raamatupidamise seadusele asendatud alates 2017. aastast Eesti finantsaruandluse standardiga, millel on kehtestatud põhinõuded raamatupidamise seadusega ja seda täpsustab veel omakorda rahandusministri määrus (Raamatupidamise Toimkond, 12.01.2021). Eesti finantsaruandluse standard on kogum selgitusi, näiteid ja põhimõtteid, mis annavad seadusega võrreldes palju detailsemad juhised raamatupidamisele ja see koosneb Raamatupidamise Toimkonna juhenditest (edaspidi RTJ) (Raamatupidamise Toimkond, 12.01.2021).

Plokiahela tehnoloogial põhinevate instrumentide ehk krüptovääringute kajastamiseks on Raamatupidamise Toimkond loonud Raamatupidamise Toimkonna Tõlgendus 1-e. Antud tõlgenduse loomine oli vajalik, kuna krüptovääringud on viimastel aastatel võetud kasutusse ka Eesti ettevõtete poolt, kuid plokiahela tehnoloogial põhinevate instrumentide kajastamiseks finantsarvestuses ja arvelevõtmise osas ei ole reegleid välja kujunenud. Eelnevat arvesse võttes pidas Raamatupidamise Toimkond oluliseks anda omapoolsed suunitlused, et kajastada parima praktika kujunemiseks vastavalt Eesti Finantsaruandluse Standardi kohaselt koostatavates aruannetes. (Raamatupidamise Toimkond, 10.09.2018)

Omapoolse tõlgenduse RTT 1 krüptovääringute arvestusele on andnud ka Raamatupidamise Toimkond septembris 2018. Selleks ajaks ei olnud Rahvusvaheline Finantsaruandluse Standardeid väljaandja (IASB) esitanud omapoolseid seisukohti. 2019. aasta juunis andis IFRS Tõlgenduskomitee välja oma arvamuse krüptovääringute kajastamise kohta, kuid Raamatupidamise Toimkonna RTT 1 andis palju laiemat ülevaate krüptovaluuta kajastamise kohta. RTT 1 alusel tuleb krüptovääringuid teatud juhtudel kajastada kui varusid ning ülejäänud juhtudel kui immateriaalset vara. (RMP.ee toimetis, 19.03.2021)

Kuna krüptovääringute areng on väga kiire ning instrumendid on erisugused, otsustas Raamatupidamise Toimkond, et ei reguleeri antud valdkonda detailset, vaid annab üldiseid suuniseid krüptovääringute kajastamiseks, et koostada Eesti finantsaruandluse standardele vastavaid aruandeid:

- RTJ 1 „Raamatupidamise aastaaruande koostamise üldpõhimõtted“ kohaselt on raamatupidamise aastaaruande koostamise ja avaldamise eesmärk anda aruande kasutajale raamatupidamiskohustuslase finantsseisundi, -tulemuse ja rahavoogude kohta asjakohast ning tõepäraselt esitatud informatsiooni, mida aruande kasutaja saaks oma majandusotsuste tegemisel kasutada.
- Informatsioon on asjakohane ja tõepäraselt esitatud, kui selle jaoks on muu hulgas registreeritud korrektset ja kõikehõlmavalt majandussündmused, see tugineb kaalutletud ja mõistlikele hinnangutele ning selle koostamisel on lähtutud arvestuse alusprintsiipidest (RTJ 1 paragrahvid 33-64) ja vara, kohustise, omakapitali, tulu ja kulu mõistetest (RTJ 1 paragrahvid 9-32).
- Majandustehingute kajastamisel tuleb raamatupidamises ja raamatupidamise aastaaruandes lähtuda majandustehingute sisust ka siis, kui see ei ühti juriidilise vormiga.
- RTJ 1 paragrahv 68 kohaselt spetsiifilistes majandustegevuse valdkondades ja äärmiselt erandlikel juhtudel, kui toimkonna juhendeist ega SME IFRS-st lähtudes pole võimalik informatsiooni asjakohaselt ja tõepäraselt esitada, kehtestab raamatupidamiskohustuslane endale ise sobivad arvestuspõhimõtted, lähtudes:
 - (a) toimkonna juhenditest ja SME IFRS-i peatükkidest, mis reguleerivad sarnaseid arvestusvaldkondi;
 - (b) üldtunnustatud finantsaruandluse standarditest ulatuses, milles need pole vastuolus Eestis kehtivate õigusaktidega;
 - (c) vara, kohustise, omakapitali, tulu ja kulu definitsioonist;
 - (d) rahvusvahelisest praktikast antud valdkonnas.

Toimkonna hinnangul võivad RTJ 1 paragrahvis 68 toodud tingimused olla osade PTP-instrumentide korral täidetud, mistõttu selle paragrahvi rakendamine oleks siis õigustatud.

- Lisaks näeb RTJ 1 paragrahv 8 raamatupidamiskohustuslasele ette võimaluse, et juhtudel, kui raamatupidamiskohustuslase juhtkonna veendumuse kohaselt ei võimalda teatud toimkonna juhendi sätete täitmine kajastada õiglaselt ettevõtte finantsseisundit, -tulemust või rahavoogusid, koostab juhtkond aruanded lähtudes õiglase kajastamise nõudest (ning selgitab toimkonna juhendi sätete mittejärgimise põhjuseid aruande lisades). (Raamatupidamise Toimkond, 10.09.2018)

Raamatupidamise toimkond juhib tähelepanu, et krüptovääringute arvestamisel raamatupidamise aastaaruandes oleks kajastatud instrumendid selliselt, et aruande lugeja saaks neist aru ja valitud

arvestuspõhimõtetes lähtutakse krüptovääringute majanduslikust sisust ning oleksid võrreldavad taoliste instrumentide arvetsuspõhimõtetega. Lisaks peab silmas pidama krüptoinstrumentide soetamise ja hoidmise eesmärki ning sellest lähtudes tegema kindlaks, kas tegu on vara, tingimusliku vara või kuluga. Kui jõutakse arusaamale, et tegu on varaga, tuleb ka põhjendada, millise varaklassiga on tegemist. Ka peaks juhtkond edasise kajastamise puhul otsustama, kas krüptovääringute puhul peaks lähtuma õiglasest väärtusest või mõnest teisest arvestusmeetodist. (RMP.ee toimetis, 19.03.2021)

Võttes arvesse avalikustamise printsiipi, peab raamatupidamise aastaaruandes esitama kogu informatsiooni, mis võimaldab aruande kasutajal saada raamatupidamiskohustlase kohta tõepäraselt ja asjakohast finantsinformatsiooni. Aruandes tuleb esitada terviklik pilt ettevõtte rahavoogude, finantsseisundi ja muude tähtsate asjaolude kohta, mis võivad mõjutada tulevatsel aruandeperioodidel või mõjutasid ettevõtte finantsseisundit aruandeperioodil. Ka see info, mis ei ole nõutud esitada ühegi toimikonna juhendi poolt, tuleb esitada, kui info on vajalik aruande tarbijate jaoks. Eesti finantsaruandlus ei käsitle spetsiifiliselt krüptovääringuid, nende arvepidamine sõltub valitud arvestuspõhimõtetest ja vastava varaklassi kohta käivatest juhenditest ning juhtkonna hinnangust, mis on oluline. (RMP.ee toimetis, 19.03.2021)

PwC on teinud juhendmaterjali ja tõlgenduse, kuidas oleks õiglane kajastada krüptovaluutat (Tabel 1). Juhendmaterjalis seisab, et krüptovaluutat ei ole asjakohane kajastada raha või valuuta, finantsinstrumentide all, kuid võib kajastada läbi varude või immateriaalse põhivara. (Rand, 21.11.2018)

Tabel 1. Krüptovaluuta kajastamine nende omandajate aruannetes (Rand, 21.11.2018)

Asjakohane standard	Esmane kajastamine	Edasine kajastamine	Bilansilise väärtuse muutus
Raha või valuuta (IAS 32 või IAS 21)	Pole asjakohane	Pole asjakohane	Pole asjakohane
Finantsinstrumendid (IFRS 9)	Pole asjakohane	Pole asjakohane	Pole asjakohane
Materiaalne põhivara (IAS 16)	Pole asjakohane	Pole asjakohane	Pole asjakohane

Asjakohane standard	Esmane kajastamine	Edasine kajastamine	Bilansilise väärtuse muutus
Varud (IAS 2)	Soetusmaksumuses	Soetusmaksumuses või netorealiseerimisväärtuses sõltuvalt sellest, kumb on madalam	Muutused üle soetusmaksumuse – pole asjakohane Muutused alla soetusmaksumuse – läbi kasumiaruande
Varud (IAS 2) – kauba vahendajad – kauplejad (commodity broken-trader) erand	Soetusmaksumuses	Õiglane väärtus, millest on maha arvatud müügikulud	Läbi kasumiaruande
Immateriaalne põhivara (IAS 38) – ümberhindluse meetod (arvestuspõhimõtte valiku võimalus, kuid nõuab aktiivse turu olemasolu)	Soetusmaksumuses	Õiglane väärtus, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja väärtuse langus*	Muutused üle soetusmaksumuse – läbi koondkasumiaruande Muutused alla soetusmaksumuse – läbi kasumiaruande
Immateriaalse põhivara (IAS 38) – soetusmaksumuse meetod	Soetusmaksumuses	Soetusmaksumus, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja väärtuse langus*	Muutused üle soetusmaksumuse – pole asjakohane Muutused alla soetusmaksumuse – läbi kasumiaruande

RTJ 5 p. 6 alusel on immetariaalsed varad füüsilise vormita, teistest varadest eristatavad mitterahalised varad. Immateriaalsed põhivarad on immateriaalsed varad, mida ettevõtte kavatseb kasutada pikema perioodi jooksul kui üks aasta. Immateriaalse põhivara objekt (v.a arendusväljaminekuid, mille kajastamist käsitletakse punktis 40) kajastatakse bilansis ainult juhul kui:

- objekt on ettevõtte poolt kontrollitav;
- on tõenäoline, et ettevõtte saab objekti kasutamisest tulevikus majanduslikku kasu;
- objekti soetusmaksumus on usaldusväärselt hinnatav. (RTJ 5, 18.12.2019)

Immateriaalse põhivara objekti puhul, mis on ostetud eraldi ettevõttevälise osapoole käest või omandatud äriühenduste käigus, kehtib eeldus, et nende soetamise hetkel on tõenäoline, et ettevõtte

saab objekti kasutamisest tulevikus majanduslikku kasu. Majanduslik kasu võib väljenduda ka kulude kokkuhoius. Immateriaalsed põhivarad võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja soetamisega otseselt seotud kulutustest (sh kulutused, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja -asukohta). Alljärgnevat väljaminekuid ei võeta arvele immateriaalsete põhivaradena, vaid need kajastatakse nende tekkimise perioodil kuludena:

- ettevõtte asutamisega seotud kulud (nt riigilõiv, õigusnõustamise tasu);
- uurimistegevusega seotud väljaminekud;
- koolitusega seotud kulutused;
- reklaamile tehtud kulutused;
- üldised halduskulutused;
- kahjumid tootmise algfaasis;
- kolimisega ja ettevõtte ümberstruktureerimisega seotud kulutused;
- kulutused seoses ettevõtte siseselt loodud brändidega, kliendinimekirjadega ja muude sarnaste objektidega (samas tohib kapitaliseerida ettevõtte välistelt osapooltelt või äriühenduse käigus soetatud brände ja kliendinimekirju).

Immateriaalseid põhivarasid kajastatakse bilansis nende soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumulieeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused. Immateriaalsete põhivarade soetusmaksumuse määramisel lähtutakse sarnastest põhimõtetest nagu materiaalse põhivarade soetusmaksumuse määramisel. (RTJ 5, 18.12.2019)

Immateriaalse põhivarana saab kasutada varasid, millest eeldatakse tulevikus tulu teenimist ja mis on ettevõtte tegevuseks vajalikud varad. RTJ 5 p.44 alusel kajastatakse bilansis immateriaalseid põhivarasid soetusmaksumuses, millest on maha arvatud võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused ja akumulieeritud kulum. RTJ kohaselt ei tohi immateriaalset põhivara kajastada õiglases väärtuses. Krüptoraha ei saa kajastata immateriaalse põhivarana, sest selle kajastamismeetodiks ei ole amortiseeritav soetusmaksumus ning ettevõtte põhitegevuseks seda ka ei kasutata. (Tearu, 25.02.2018, viimati muudetud 11.04.2021)

RTJ 4 alusel on varud varad:

- mida hoitakse müügiks tavapärase äritegevuse käigus;
- mida parajasti toodetakse müügiks tavapärase äritegevuse käigus;
- materjalid või tarvikud, mida tarbitakse tootmisprotsessis või teenuste osutamisel ja neid kajastatakse netorealiseerimismaksumuses või soetusmaksumuses, sõltuvalt sellest, kumb on madalam.

RTJ 4 kohaselt hõlmab varude mõiste lisaks müügiks ostetud kaupadele, materjalidele, lõpetamata ja valmistoodangule ka selliseid objekte nagu edasimüügiks hoitavad seadmed ja kinnisvara. Varude mõiste hõlmab ka teenuse osutamisega otseselt seotud kapitaliseeritud kulutusi, mille osas ei ole veel võimalik kajastada tulu valmidusastme meetodil. (RTJ 4, 01.01.2018)

Varud võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, mis koosneb ostu-, tootmis- ja muudest kulutustest, mis on vajalikud varude viimiseks nende olemasolevasse asukohta ja seisundisse. Juhul kui üksikud varude objektid on üksteisest selgelt eristatavad, lähtutakse nende soetusmaksumuse kuludesse kandmisel konkreetselt iga objekti soetamiseks tehtud kulutustest (individuaalmaksumuse meetod). Juhul kui üksikud varude objektid ei ole üksteisest selgelt eristatavad, kasutatakse soetusmaksumuse kuludesse kandmisel kas FIFO või kaalutud keskmise soetusmaksumuse meetodit. Olemuselt ja kasutuselt sarnaste varude suhtes kasutatakse ühesugust meetodit. Varusid kajastatakse bilansis nende soetusmaksumuses või neto realiseerimisväärtuses, sõltuvalt sellest kumb on madalam. Börsil või muul reguleeritud turul kaubeldavate varude (nt vili, nafta) vahendajad ja maaklerid kajastavad varusid õiglasel väärtuses miinus müügikulutused, muutustega läbi kasumiaruande. (RTJ 4, 01.01.2018)

Ka Teearu sõnul börsil või teisiti reguleeritud turul kaubeldavate varude vahendajad ja maaklerid on kajastanud varusid õiglane väärtus miinus müügikulutused, muutusi kajastatakse läbi kasumiaruande. Krüptoraha ei sobi sellise varude liigi alla, kuid võib kaaluda analoogiat õiglast väärtust ja kaubeldavate varadega. Reeglina kajastatakse varude all materiaalseid asju, isegi kaupvarad nagu näiteks nafta, vili ja metall, on tegelikult reaalsed varad, kuna neil on tarbimisväärtus. (Tearu, 25.02.2018, viimati muudetud 11.04.2021)

Intervjueerides Eesti krüptoväeringutega tegeleva raamatupidajat selgus, et ei olda rahul krüptovara arvestamise juhenditega. Rahulolematust põhjendati sellega, et krüptovara teemal on kirjalikke raamatupidamisjuhendeid vähe ja jääb mulje, et paljudel juhtudel on krüptovara jäänud raamatupidamises üldse kajastamata, sest teema on inimestele võõras ja tundmatu. Küll aga tõi raamatupidaja välja, et viimase aasta jooksul on toimunud palju koolitusi sel teemal ning kajastamisest arusaamiseks on palju aidanud kaasa ka tudengite lõputööd. (vt Lisa 1) Seda seisukohta kinnitab ka Krista Teearu oma artiklis, kus ta ütleb, et kuna krüptoraha on nii uus asi, siis puudub spetsialistide seas ühine arvamus ning kindel raamatupidamislik regulatsioon (Tearu, 25.02.2018, viimati muudetud 11.04.2021). Kuna konkreetsed reeglid puuduvad, siis lubab IAS 8 p 10-12 ja SME IFRS p.10.4 kasutada juhtkonnal oma hinnangut, et liigitada tehinguid (Tearu, 25.02.2018, viimati muudetud 11.04.2021).

Oma töös uuris autor kolme erineva ettevõtte majandusaasta aruaandeid, mille kõigi ühiseks jooneks on tegelemine krüptoväaringutega:

- Dream Finance OÜ
- B2BX Digital Exchange OÜ
- BlockBen Financial Services OÜ

Eelmainitud ettevõtete majandusaastaruanded on võetud e-Äriregistrist, kus need on kõigile avalikult kättesaadavad.

Dream Finance OÜ tegevusaruandes on välja toodud, et ettevõtte alustas tegevust 2019. aastal, mis pakub krüptoraha maksete töötlemise teenuseid, mis põhinevad ettevõtte siseselt aretatud tarkvaral. Majandusaasta Lisast 1, „Mis on arvestuspõhimõtted“ loeb välja, et aastal 2020 on ettevõtte muutnud arvestuspõhimõtteid ning krüptoväaringud, mis kuuluvad klientidele, on kajastatud bilansis varana ja kohustistena. Tagasiulatuvalt on muudetud ka 2020. aasta võrdlusandmeid. Ettevõtte omanduses olevaid krüptoväaringuid kajastab ettevõtte varude all kirjel „Varud õiglasest väärtusest“. Õiglasest väärtuse hindamisel lähtub ettevõtte vastava virtuaalväringu coinmarketcap.com olevas platvormis aruandekuupäeva sulgemishinnast ning Euroopa Keskpanga ametlikust välisvaluuta kursist. Kui väärtuse muutusest tuleneb kasum või kahjum, siis see kajastatakse kasumiaruandes kirjel „Muud äritulud“ või „-kulud“. Eeltoodud varud hinnatakse vastavalt coinmarketcap.com platvormis olevale sulgemishinnale ümber igal aruandekuupäeval. (vt Lisa 3)

Tabel 2. B2BX Digital Exchange OÜ 2021. majandusaasta aruande Lisa 10 Muud äritulud.

	2021	2020
Krüptoväaringute õiglasest väärtuse muutused	30 174 038	5 197 017
Kokku muud äritulud	30 174 308	5 197 017

B2BX Digital Exchange OÜ jätkas 2021. aastal tegevust krüptovaluuta töötlemis- ja vahetusteenuste valdkonnas. Ettevõtte Lisas 1 „Arvestuspõhimõtted“ all on välja toodud, et B2BX Digital Exchange OÜ-le kuuluvaid ja kontrolli all olevaid krüptoväaringuid kajastatakse bilansis varudena. Juhtkond on hinnanud krüptoväaringute kajastamise varude all kõige korrektsemaks viisiks, et tuua välja õiglane väärtus. Muutused kajastatakse läbi kasumiaruande. Õiglast väärtust arvestatakse ettevõttes aruandekuupäeval kell 23.59 bitcoinaverage.com lehel vabalt kaubeldaval turul vahetuskursi alusel. Õiglane väärtuse muutus on ettevõttes kajastatud kasumiaruandes kirjel „Muud äritulud“, millele on

veel omakorda loodud Lisa 10, kus on eraldi välja toodud kirje „Krüptovääringute õiglase väärtuse muutused“ (vt Tabel 2). (vt Lisa 4)

BlockBen Financial Services OÜ on asutatud aastal 2018 ja ettevõtte põhitegevusalaks on virtuaalvääringu müük. Ettevõtte tegeleb virtuaalvääringute BlockStick ja BlockNote müümisega, mis on mõlemad kullatagatisega virtuaalvääringud. Ettevõtte investeeris krüptorahasse 2020. aastal 14587 eurot. BlockBen Financial Services OÜ majandusaasta aruande Lisas 1 „Arvestuspõhimõtted“ on kenasti välja toodud, et digirahakottides hoitavat krüptovaluutat kajastatakse ettevõttes raha ja raha lähendina või finantsinvesteeringuna. Antud viis on ettevõtte kajastamismeetodiks, kuna krüptoraha on BlockBen Financial Services OÜ-l kasutusel nii maksevahendi kui ka väärtuse säilitajana. Rahana on kajastatud vaid digirahakottides hoitab krüptovääring, mis kasutatakse ettevõtte kulude tarbeks tehtavate maksete tegemiseks. Finantsinvesteeringute all hoitakse krüptovaluutasid, mille eesmärk on teenida tulu väärtuse muutusest või millega kaubeldakse tulu teenimise eesmärgil. Viimased neist kajastatakse bilansis ümberhinnatuna bilansipäeval kehtinud õiglasele väärtusele. Erandiks on krüptovaluutad, mille kajastamine käib soetusmaksumuse meetodil, kuna nende õiglast väärtust ei ole võimalik usaldusväärseks hinnata. (vt Lisa 5)

Kõik kolm uuritavat ettevõtet kajastavad krüptovääringuid varudena, mis on kooskõlas Raamatupidamise Toimkonna kommentaariga tõlgendusele RTT 1. Raamatupidamise Toimkonna kommentaaris on öeldud, et teatud juhtudel peaks krüptovaluutasid kajastama kui varusid ja üleäänud juhtudel kui immateriaalset vara (RMP.ee toimetis, 19.03.2021). Ka Teearu on artiklis välja toonud, et krüptovara kajastamine varuna tuleb kõne alla, kui väita, et tegemist on immateriaalse varaga, mis pole põhivara või müügiootel/kaubeldava varaga, sel juhul peaks seda õiglates väärtuses läbi kasumiaruande (Tearu, 25.02.2018, viimati muudetud 11.04.2021).

BlockBen Financial Services OÜ kajastab krüptovääringid lisaks veel rahana, mis ei ole vale variant. Krista Teearu on öelnud, et tema arust on krüptoraha sisult just rahaga kõige sarnasem, see on virtuaalne, tagamata, kokkuleppeline turuväärtus ja tarbimisväärtust ei oma (Tearu, 25.02.2018, viimati muudetud 11.04.2021). Samuti on RTT 1-s välja toodud, et krüptovääringud täidavad maksevahendi funktsiooni ja neid kavatakse kasutada alternatiivina riikide keskpankade poolt emiteeritud rahale (Raamatupidamise Toimkond, 10.09.2018). Teisalt on Teearu oma raamatus Tehingute Kajastamine Raamatupidamises kirjutanud, et ei PwC ega EY (Ernst and Yung) ei soovita krüptovääringute kajastamist rahana, sest neid ei aktsepteerita laiema avalikkuse poolt maksevahenditena ning keskpankade poolt puudub emiteerimine (Tearu, 11.04.2021). Lisaks eelnevale on BlockBen Financial Services OÜ oma Lisas 1 välja toonud, et kajastab krüptovääringuid

ka kui finantsinvesteeringuid. Ka selle variandi või Teearu raamatu järgi lugeda õigeks. Teearu on öelnud, et krüptovääringuid saab teatud juhtudel kajastada kui finantsinvesteeringuid ja toonud välja näited (Tearu, 11.04.2021). Kõik kolm ettevõtet teevad aruandeperioodil krüptovääringute ümberhindluse õiglasesse väärtusesse. Õiglasesse väärtusesse hindamine on kooskõlas Raamatupidamise Toimkonna tõlgendusega, kus seisab, et PTP-instrumentide edasise kajastamise puhul peab juhtkond otsustama, kas nende puhul oleks õige lähtuda õiglase väärtuse meetodist või mõnest muust arvestusmeetodist (Raamatupidamise Toimkond, 10.09.2018).

Krüptovääringute kajastamiseks on loodud Raamatupidamise Toimkonna poolt RTT 1, mis annab ülevaate krüptovaluuta kajastamise kohta. RTT 1 alusel tuleb krüptoraha teatud juhtudel kajastada kui varusid ja ülejäänud juhtudel kui immateriaalset vara. Krüptovääringute kiire arengu tõttu otsustas Raamatupidamise Toimkond, et ei reguleeri seda valdkonda detailselt vaid annab kerged suunitlused raamatupidamislikuks kajastamiseks. Kuigi Bitcoin on maksevahend, on soovitatud neid kajastada bilansis varude koosseisus, mis ei ole kõige likviidsem variant. Kuna immateriaalse põhivara kajastamismeetodiks on amortiseeritav soetusmaksumus ning seda ei kasutata ka ettevõtte põhitegevuseks, siis on krüptovääringute kajastamine immateriaalse põhivarana küsitav. Eelnevat arvesse võttes kajastatakse varude all materiaalseid asju, millel on olemas oma tarbimisväärtus ja füüsiline kuju. Kuna krüptovääring ei oma materiaalsel vormi ning on virtuaalne rahalaadne toode, siis on krüptoraha paigutamine varude alla samuti küsitav. . Vähemalt korra aastas tuleks Bitcoinile teha ümberhindlus, et need oleks kajastatud õiglasest väärtuses. Praktika näitab, et enamasti kajastatakse krüptovääringuid ettevõtetes kui varu. Põhjendatud erandlikel olukordadel on krüptovääringud kajastatud ka kui raha ja finantsinvesteeringud, mis allikate põhjal ei ole ka vale variant. Korra aruandeperioodi jooksul hinnatakse krüptovääringuid ümber õiglasesse väärtusesse. Erinevatel ettevõtetel on ümberhindluseks erinevad allikad.

2.5 Krüptovääringute kajastamine finantsaruannetes

Raamatupidamise seaduses paragraafis 4 on välja toodud raamatupidamise korraldamise põhinõuded. Raamatupidamiskohustuslane on kohustatud:

- 1) korraldama raamatupidamist nii, et oleks tagatud aktuaalse, olulise, objektiivse ja võrreldava informatsiooni saamine raamatupidamiskohustustase finantsseisundist, finantstulemusest ja rahavoogudest;
- 2) dokumenteerima kõiki oma majandustehinguid;
- 3) kirjendama algdokumentide või nende põhjal koostatud koondokumentide alusel kõiki oma majandustehinguid raamatupidamisregistrites;

4) koostama ja esitama majandusaasta aruande ning muud finantsaruanded käesolevas seaduses ja teistes õigusaktides sätestatud korras;

5) säilitama raamatupidamise dokumente. (Raamatupidamise seadus, § 4)

Raamatupidamise seaduses paragraafis 6 on ka välja toodud, kuidas toimub õige majandustehingute dokumenteerimine ja kirjendamine:

(1) Majandustehing käesoleva seaduse tähenduses on tehing, muu toiming, seaduses sätestatud sündmus või õigusvastane tegu, mille tagajärjel muutub raamatupidamiskohustuslase vara, kohustiste või omakapitali koosseis.

(2) Raamatupidamiskohustuslane on kohustatud kõiki majandustehinguid dokumenteerima ning kirjendama raamatupidamisregistrites mõistliku aja jooksul pärast majandustehingu toimumist selliselt, et oleks tagatud õigusaktidega ettenähtud aruannete tähtaegne esitamine.

(3) Majandustehinguid kirjendatakse kahekordse kirjendamise põhimõttel debiteeritavatel ja krediteeritavatel kontodel.

(4) Iga raamatupidamiskirjendi (edaspidi kirjend) aluseks on majandustehingut tõendav algdokument või algdokumentide alusel koostatud koonddokument.

(5) Kirjend peab sisaldama vähemalt järgmisi andmeid:

1) majandustehingu kuupäev;

2) kirjendi identifitseerimistunnus, näiteks number või numbri ja tähe kombinatsioon;

3) debiteeritavad ja krediteeritavad kontod ja vastavad summad;

4) viide kirjendi aluseks olevale alg- või koonddokumendile (Raamatupidamise seadus, § 6).

Raamatupidamise sise-eeskiri reguleerib majandustehingute dokumenteerimist, raamatupidamisregistrite pidamist, algdokumentide käivet ja nende säilitamist, kuidas kajastada kasuamiaruannetel tulusid ja kulusid, kuidas inventeerida varasid ja kohustisi, aruannete koostamise korda, arvestuspõhimõtete ja informatsiooni esitusviisi, raamatupidamises arvutitarkvara kasutamist ning muude sisekontrolli meetmete rakendamise asjaolusid. Samuti kehtestab sise-eeskiri kontoplaani koos kontode sisu kirjeldusega. (Raamatupidamise seadus, 20.11.2002, viimati muudetud 01.06.2021)

Et korrastada raamatupidamist ja viia läbi aruandlust, peavad kõik raamatupidamiskohustlased koostama raamatupidamise sise-eeskirja (Stepanova, 2019, lk 13). Raamatupidamise sise-eeskirja ei pea koostama mikroettevõtjad, kuid neile on soovitatud siiski peamised nõuded üles kirjutada (RMP.ee toimetis, 09.05.2018). Samuti tasuks mainida, et kuna iga ettevõtte on omamoodi, siis seda on ka iga erineva ettevõtte raamatupidamise sise-eeskirjad (RMP.ee toimetis, 09.05.2018).

Raamatupidaja sise-eeskirja koostab tavaliselt raamatupidaja, sest temal on kõige parem ülevaade terviklikust süsteemist ja raamatupidamise seadusest, küll aga peab selle kinnitama ja allkirjastama juhatus (RMP.ee toimetis, 09.05.2018). Firmadel, kes ostavad raamatupidamise teemust väljaspoolt, on küsimuseks, kes koostab neile sise-eeskirja (RMP.ee toimetis, 09.05.2018). Tegelikult peaks raamatupidamise sise-eeskirja eest olema vastutav hoopis juhatus, suuremad firmad loovad lausa sise-eeskirja koostamiseks meeskonna, milles osaleb lisaks raamatupidale ka kogu ettevõtte juhatus (Lepvalts, 2013, lk 9). Samuti vastutab juhtkond selle eest, et raamatupidamise sise-eeskiri oleks alati värskendatud (Stepanova, 2019, lk 13).

Krista Teearu on oma raamatus “Tehingute kajastamine raamatupidamises” toonud välja näitekanded krüptoraha kajastamisel:

Bitcoin ost

D Varud

K Pank

Bitcoin müük

D Pank

K Varud (Bitcoin)

D/K muu äritulu/Kulu

Arve laekumine Bitcoinis

D varud (Bitcoin)

K nõuded ostjatele

D/K muu äritulu/kulu

Arve maksmine Bitcoinis

D võlg hankijale

K varud (Bitcoin)

D/K muu äritulu/kulu

Bitcoin vahetamine eurodesse

D pank (EUR)

K varud (Bitcoin)

D/K muu äritulu/kulu

Bitcoin'i ümberhindluse tuleks teha vähemalt korra aastas, et varad oleks aastaaruandes kajastatud õiglasel väärtuses

D/K varud (Bitcoin)

K/D muu äritulu/kulu (Tearu, 11.04.2021)

Intervjueerides krüptoväeringutega tegeleva ettevõtte raamatupidajat selgus, et neil otsest juhust krüptoväeringute arvestamiseks pole, kuid nende raamatupidamise sise-eeskirjas on lõik krüptoraha kohta, millest nad oma töös juhinduvad. Raamatupidamise sise-eeskirjas seisab, et ettevõtte loeb krüptovaluutaks plokiahela tehnoloogiat kasutades loodud virtuaalväeringuid, mis on mingi konkreetse väärtuse digitaalne esitus ja krediitiasutus või keskpank, kes omab õigust emiteerimiseks, ei ole seda teinud, aga neid on võimalik kasutada alternatiivsete maksevahenditena. (vt Lisa 1) Antud lause on kooskõlas RTT 1-ga, milles seisab, et krüptoraha omab füüsilise substanttsita mitterahalist vormi ja kujutab teatud väärtuse digitaalset esitlust (RMP.ee toimetuse, 11.09.2018).

Krüptoväeringutega tegeleva ettevõtte raamatupidamise sise-eeskirjas seisab, et krüptovaluutasid kasutab ettevõtte nii maksevahendina, väärtuse säilitajana kui ka varuna. Sellest tulenevalt on krüptovaluutad kajastatud bilansis kas varuna või finantsinvesteeringuna. Varuna on kajastatud need krüptovaluutasid, mis on müügiks tavapärase äritegevuse käiguks. Varud võetakse esmaselt arvele soetusmaksumuses ning edasine kajastamine toimub netorealiseerimisväärtuses või läbi soetusmaksumuse. Kõik oleneb sellest, milline variant tuleb väiksem, kas soetusmaksumuses või netorealiseerimisväärtuses sõltuvalt sellest, kumb on madalam. Muutused, mis tulevad soetusmaksumusest madalamad, on kajastatud läbi kasumiaruande. Krüptovaluutad, mille väärtus ajas oluliselt muutub, on kajastatud finantsinvesteeringuna. (vt Lisa 1) Tearu raamatus on märgitud, et krüptoväeringud võib kajastada varudena kui nad on analoogsed kaupvaradega, mida saab kajastada õiglasel väärtuses ja kui nad on kaubeldavad tokenid (Tearu, 11.04.2021). Finantsinvesteeringuna kajastatakse security tokenit (Tearu, 11.04.2021).

Samuti seisab uuritava ettevõtte raamatupidamise sise-eeskirjas, et nii lühi- kui pikaajalised investeeringud krüptovaluutasse kajastatakse bilansis enamasti ümberhinnatuna bilansipäeval kehtinud õiglasele väärtusele. Erandina kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (st soetusmaksumus miinus väärtuse langusest tekkinud kahjumid) need krüptovaluutad, mille õiglast väärtust ei saa usaldusväärselt hinnata. Krüptovaluuta õiglase väärtuse leidmisel kasutatakse järgmist meetodit: börsil noteeritud krüptovaluutade ümberhindamise aluseks võetakse krüptovaluuta sulgemishind bilansipäeval. Ettevõtte kasutab CoinMarketCap-is noteeritud krüptovaluutade sulgemishinda börsipäeval. (vt Lisa 1) Antud lõik on kooskõlas Raamatupidamise Toimkonna

Tõlgendus 1-ga, milles seisab näitena aktiivsel turul kaubeldava krüptovääringu kajastamine, milles võib lähtuda analoogiast börsil kaubeldavate finantsinstrumentidega ja sel juhul tuleks kajastada krüptovääringut õiglasest väärtuses (RMP.ee toimetis, 11.09.2018).

Krüptovaraga tegelevas Eesti ettevõttes tehakse õiglasest väärtusesse hindamine 31.12 kuupäeval ühe suure kandena, kus lisatakse krüptovara vastavalt selle väärtuse suurenemisel deebetisse ja väärtuse langemisel kreditiisse. Tekkinud vahe lisatakse "Tulu krüpto tehingutest" kontole. Uuritavas krüptovääringutega tegelevas ettevõttes on toodud näitena 31.12.2020 tehtud õiglase väärtuse kanne, kus kontol 41095, milleks on "Tulu krüpto tehingutest" kreditiitis, ehk on tekkinud kulu. Kontol 50688 "Krüpto tehingute teenustasud" on toodud välja kõik tasud, mis on krüptovääringute ostust, müügist ja vahetusest tekkinud. Ülejäänud kontod on erinevate krüptovääringute kontod, milles on kajastatud vastavalt kreditiitis vähenemine ja deebetis suurenemine. (vt Pilt 1)

Pilt 1. Eesti ettevõtte krüptovääringute õiglasest väärtusesse hindamise kanne.

Number	200281	Aeg	31.12.2020	Viide		Käive		
Seletus	Crypto re-valuation					Vahe	0	
Pangaväljavõtted: -								
Looja		24.03.2021 17:15:22	Viimati muutis:		28.05.2021 10:22:45	Massasetaja...	Aseta retsept	☐ Jaga ressursidelt
NR Konto	Objektid	Projekt	Sisu	Deebet	Kredit	KM kood		
1 10711			BTC - Bitcoin					
2 10712			ADA - Cardano					
3 10714			ATOM - Cosmos					
4 10715			DOT - DOT					
5 10716			KAVA					
6 10717			XETHZ - Ethereum					
7 10720			XXLMZ - Stellar Lumens					
8 10721			ALGO - Algorand					
9 10722			GRT- The Graph					
10 10723			SNX- Synthetix					
11 41095			Tulu krüpto tehingutest					
12 10713			ANT - Aragon					
13 10718			XMLNZ - Melon					
14 50688			Krüto tehingute teenustasud					
15 10730			Bitcoin - Cold					
16 10732			XETH - Cold					
17 10731			ADA - Cold					

Krüptovääringutega tegeleva ettevõtte raamatupidamise sise-eeskirja lõpus on märgitud, et ülaltoodud arvestuspõhimõtted on ettevõtte juhtkonna poolt võetud kasutusele lähtudes Raamatupidamise Toimkonna tõlgendusest RTT1 "Plokiahela tehnoloogial põhinevate instrumentide kajastamine" ning Eesti finantsaruandluse standardi üldpõhimõtetest ja definitsioonidest, et raamatupidamise aastaaruanne peab selle kasutajale andma õiglase ülevaate ettevõtte

finantsseisundist, -tulemusest ja rahavoogudest. Krüptovaluutade arvestuspõhimõtete väljatöötamisel on lähtutud nende varade olemusest ja kasutuseesmärgist ning valitud arvestuspõhimõtted annavad ettevõtte juhtkonna hinnangul asjakohaseimat informatsiooni. (vt Lisa 1)

Intervjueerides raamatupidajat, kes tegeleb krüptoväringutega tegeleva Eesti ettevõtte raamatupidamisega, selgus, et kuna enamasti kasutatakse krüptoväringuid investeerimise eesmärgil, siis antud ettevõtte kajastab küproraha finantsaruannetes lühiajaliste investeeringute all. Selline lähenemine läheb kokku Krista Teearu raamatuga Tehingute Kajastamine Raamatupidamises, kus on kirjas, et krüptoväringuid saab kasutada ka investeeringuna (Tearu, 11.04.2021). Antud juhul tuleks kindlasti teha igale krüptoliigile eraldi konto, kuna iga krüptovara vajab eraldi ümber hindamist (Tearu, 11.04.2021). Uurides Eesti ettevõtte krüptovara müügitehingut, siis on vastavalt Teearu kirjeldusele toodud välja erinevate krüptoliikide kontod ja tulu krüptotehingutest. Ettevõtte on oma kandes kasutanud kuute eri liiki krüptoraha. Ja kuna antud juhul nad ei erista tulusid müügist ja ümberhindlusest, siis kogu kuu tehingud on kajastatud ühel kandel. Tehingute liigi kaupa on kanded erinevatel ridadel. Ehk siis kui ühte valuutat on kandel mitu rida, siis üks rida on seotud müügi ja teine tavaliselt ümberhindlusega. Ostutehingu puhul toimub uuritavas ettevõttes muudatus krüpto varakontol ja tavaliselt Exchange kontol. Ostes üht krüptovara teise krüptovaluuta eest, suureneb ostetav krüptovaluuta Deebet real ja krüptoraha, mille eest ost on tehtud, väheneb Kreedit real (vt Pilt 2).

Pilt 2. Eesti ettevõtte krüptovara ostukanne teise krüptovaluuta eest.

NR Konto	Objektid	Projekt	Sisu	Deebet	Kreedit	KM kod
1 10162			Kraken			
2 10715			DOT - DOT			

Uuritavas krüptovaluutaga tegelevas Eesti ettevõttes kajastatakse korra kuus krüptoraha tehinguid ühe suure kandena. Müügikandeid kajastatakse krüptovara kontol vastavalt kreditis ja ostukandeid kajastatakse deebetis. Tekkiv vahe on kajastatud tulu krüpto tehingutest kontol. Kui ostuhind on olnud suurem kui müügihind, siis on tulu krüpto tehingutest kreditis ja kui müügihind on suurem kui ostuhind, siis on see deebetis. (vt Pilt 3)

Kuna krüptovääringute areng on kiire ja instrumendid niivõrd eriilmseltsed, siis ei reguleeri Raamatupidamise Toimkond antud teemat detailselt vaid annab üldised suunised. Võttes arvesse avalikustamise printsiipi, siis tuleb raamatupidamise aruandes esitada kogu informatsioon, mis annab asjakohast ja tõepärasest finantsinformatsiooni. (Raamatupidamise Toimkond, 10.09.2018) Eelnevat arvesse võttes on antud kajastamise meetod õige, kuna kindlaid juhiseid pole, kuid vajalik informatsioon on siiski kajastatud.

Pilt 3. Eesti ettevõtte krüptovaluuta kajastamine.

Number220364Aeg31.07.2022ViideKäive

SeletusKrüpto tehingud juuliVahe0

Pangaväljavõtted: -

Looja21.11.2022 11:03:15Viimati muutis21.11.2022 11:46:40

Massasetaja

Aseta retsept

☐ Jaga ressursidelt

<

Autor uuris ka krüptovääringute tegeleva ettevõtte raamatupidajalt selle kohta, millisel real kajastatakse uuritavas krüptovaraga tegelevas ettevõttes krüptovääringuid kasumiaruandes. Uuritava ettevõtte krüptovara kajastamine toimub kasumiaruandes finantstulude/-kulude all. (vt Tabel 3.)

Tabel 3. Krüptovääringutega tegeleva ettevõtte finantstulude all olevad kontod.

Konto nr.	Konto	Kokku
41011	Saadud dividendid	a) Finantstulud tütarettevõtete aktsiatelt ja osakutelt b) Finantstulud sidusettevõtete aktsiatelt
41021	Kasum väärtpaberite müügist	b) Finantstulud sidusettevõtete aktsiatelt ja osakutelt c) Finantstulud muudelt pikaajalistelt finantsinvesteeringutelt

Konto nr.	Konto	Kokku
41031	Intressitulud	c) Finantstulud muudelt pikaajalistelt finantsinvesteeringutelt d) Kasum valuutakursi muutustest
41044	Kasum valuutakursi muutusest (fin. inv)	d) Kasum valuutakursi muutusest e) Muud intressi- ja finantstulud
41095	Tulu krüpto tehingutest	e) Muud intressi- ja finantstulud

Trikato raamatupidamine selgitab oma kodulehel, et krüptovara näol on igal juhul tegu käibevaraga ning seetõttu on igati korrektne kajastada see kasumiaruandes läbi õiglase väärtuse. Kui krüptovara kajastada finantsaruannetes rahana, siis RTJ p.94 järgi tuleb kõik välisvaluutas fikseeritud rahalised varad hinnata aruandekuupäeval ümber vastavalt kehtivale valuutakusile. Kui ümberhindlusel on tekkinud valuutakursside vahesid, tuleks tekkinud vahesid kasumiaruandes kajastada valuutakursi kahjumi/kasumina. (Trikato OÜ)

Uuritav krüptovaraga tegelev Eesti ettevõtte on kasutanud krüpto stakingut (vt Pilt 5). Krüpto staking on sarnane raha deponeerimisega pankas, mil investor lukustab rahad pankas ja teenib sellega intresse (Change, 23.11.2021). Kuna plokiahelal puuduvad kesksed vahendajad, kes tehinguid haldaksid, siis on plokiahelatel vaja valideerijaid, et nad aitaksid kaasa plokiahela toimimisele (Change, 23.11.2023). Stakingu kanne on uuritavas krüptovaraga tegelevas Eesti ettevõttes pandud deebetrale ja kreditisse on pandud konti tulu krüpto tehingutest (vt. Pilt 4)

Pilt 4. Eesti ettevõtte krüptovaluuta stakingu kanne.

Number 210095 Aeg 29.01.2021 Viide Käive Vahe 0

Seletus DOT staking

Pangaväljavõtted: -

Looja 29.03.2021 15:07:27 Viimati muulis 29.03.2021 15:07:27 Massasetaja... Aseta retsept Jaga ressursidelt

NR	Konto	Objektid	Projekt	Sisu	Deebet	Kreedit	KM kood
1	10715			DOT - DOT			
2	41095			Tulu krüpto tehingutest			
3							

Uuritavas krüptovaraga tegelevas Eesti ettevõtte bilansis kajastatakse iga krüpto rahakotti ehk walletit eraldi. Erinevates rahakottides on mitu erinevat krüptovaluutat. Näitena on välja toodud Krakeni wallet ja Krakeni Cold wallet, millest esimeses walletis on 8 eri krüptoraha ja teises 4 erinevat krüptovaluutat. Bilansis on välja toodud iga krüptoraha väärtus antud walletis aasta alguses, selle muutus aasta jooksul ja lõplik väärtus aasta viimasel päeval, kui aasta läheb lukku. (vt. Pilt 5)

Pilt 5. Väljavõte ühest krüptovaluuta rahakotist bilansis.

Krakeni wallet		01.01.2020	muutus	31.12.2020
10713	ANT - Aragon	0.00		
10714	ATOM - Cosmos	0.00		
10715	DOT - DOT	0.00		
10716	KAVA	0.00		
10718	XMLNZ - Melon	0.00		
10720	XXLMZ - Stellar Lumens	0.00		
10721	ALGO - Algorand	0.00		
10722	GRT- The Graph	0.00		
Kokku Krakeni wallet		0.00		
Cold wallet		01.01.2020	muutus	31.12.2020
10730	Bitcoin - Cold	0.00		
10731	ADA - Cold	0.00		
10732	XETH - Cold	0.00		
10733	Cardano ADA	0.00		
Kokku Cold wallet		0.00		

Raamatupidamise seadus reguleerib kajastamist finantsaruannetes. Ettevõtetel on loodud raamatupisamise sise-eekiri, mis reguleerib majandustehingute dokumenteerimist, raamatupidamis-registrite pidamist, algdokumentide käivet ja nende säilitamist, kuidas kajastada kasuamiaruannetel tuluseid ja kulusid, kuidas inventeerida varasid ja kohustisi, aruannete koostamise korda, arvestuspõhimõtete ja informatsiooni esitusviisi, raamatupidamises arvutitarkvara kasutamist ning muude sisekontrolli meetmete rakendamise asjaolusid. Samuti kehtestab sise-eeskiri ka kontoplaani koos kontode sisu kirjeldusega. Intervjueerides krüptoväringutega tegeleva ettevõtte raamatupidajat selgus, et neil on raamatupidamise sise-eeskirjas väike lõik krüptoväringute arvestamise kohta finantsaruannetes, milles nad oma tööd lähtuvad. Kuna enamasti kasutatakse krüptoväringuid investeerimise eesmärgil, siis uuritav ettevõtte kajastab krüptoraha finantsaruannetes lühiajaliste investeeringute all, mis Teearu juhendmaterjali kohaselt on õige põhjenduse korral üks õigetest arvestusmeetoditest. Uuritav krüptoväringutega tegelev Eesti ettevõtte teeb korra aastas krüptoväringute õiglasesse väärtusesse hindamise kande, mis on juhendmaterjalide järgi üks nõutav aspekt.

2.6 Krüptovääringute maksustamine

Maksu- ja Tolliameti kodulehel on ettevõtte poolt saadud krüptovaraga tulu maksustamine jäänud lahtiseks ning info puudulik või raskesti leitav. Palju infot on seoses füüsilise isiku krüptovaraga saadud tulu maksustamise kohta. Füüsilisel isikul tuleb krüptovaluutaga kauplemisest saadud tulu deklareerida. Tulu tekib Maksu- ja tolliameti andmetel krüptoraha kaevandamisest, saades tehtud töö eest tasu krüptorahas, krüptoraha väärtuse muutusest, krüptoraha eest teenuste või kaupade tasumisel ning arvuti andmemahu rentimisest. Tulu ei teki aga krüptovaluuta annetamisest, kandes krüptovaluutat enda elektrooniliste rahakottide vahel, ostes krüptoraha tavavaluuta eest ja krüptoraha kinkides. Krüptovaluuta maksustamine seisneb sarnasel maksustusmeetodil, kui traditsioonilises valuutas saadud tulu maksustamine. Tulumaksuseaduse kohaselt käsitletakse krüptoraha varana (TuMS § 15, lg 1) ja tulumaksuga tuleb krüptoraha maksustada krüptovaluuta võõrandamisest saadud tulu (TuMS § 15, lg 1 ja § 37, lg 1). Erasisik peab krüptovaluutaga kauplemisest saadud tulu deklareerima tuludeklaratsiooni tabelis 6.3 või 8.3 kasuna muu vara võõrandamisest, mis leitakse müügihinnast lahutades ostuhinna. Deklareerima peab vaid sellised müügi- või vahetustegingust, millest on saadud kasu. Võõrandamistehingut, mille millega on tekkinud kahju, ei saa deklareerida ja seetõttu ei võeta maksustamisel arvesse. Seda seetõttu, et kahju on võimalik maksustamisel arvesse võtta ainult siis, kui võõrandatakse väärtabereid TuMS § 39 sätestatud tingimustel. Krüptovaluutat ei saa käsitleda väärtapaberina, vaid seda tuleb käsitleda varuna. (Maksu- ja Tolliamet, 03.02.2022)

Ka RMP.ee toimetis on teinud artikli eraisiku poolt krüptovaluutas saadud tulu maksustamise kohta, kus on välja toodud, et kui tööandja maksab krüptorahas töö eest tasu või dividende, siis peab makstud töötasu arvutama ümber turuhinda arvesse võttes eurodesse ning sellelt kinni pidama ja maksma tööjõumaksud. Kui eraisik saab tasu krüptovaluutas ning sellelt ei ole makse kinni peetud, tuleb isikul endal tulu ümber arvestada krüptoraha laekumise kuupäeval oleva turuhinna alusel eurodesse ning see tulu deklareerida ettevõtlustuluna. Kui dividende makstakse krüptovaluutas, siis tuleb seda kohelda kui eurodes saadavat dividendi. Juhul, kui äriühing on dividendiselt juba tasunud tulumaksu, siis eraisikul täiendavat kohustust ei lausu. Kui aga äriühing ei ole dividende makstes selle kasumiosalt tulumaksu tasunud, siis on dividendi saajal kohustus maksta tulumaks tuludeklaratsiooniga. Sellisel juhul kaupade ja teenuste ostmiseks ei ole täiendavat maksukohustust. Kui äriühing on dividendi jaganud muud liiki virtuaalse vara all, siis selle edasisel müügil või vahetusel kohaldatakse vara võõrandamise reegleid. Maksustamisele kuulub vara müügist või vahetusest tekkinud kasum. Maksu- ja Tolliamet on jõudnud arusaamale, et eraisiku ja äriühingu nimel tehtud krüptovääringu tehinguid tuleb eristada. Eraisiku nimel tehtud kasumlikud tehingud

peab eraisik ise deklareerima ja äriühingu nimel tuleb kõik tehingud kajastada raamatupidamises ja maksutada vastavalt maksustamise reeglitele. (RMP.ee toimetus., 21.02.2022)

Eesti krüptoväringutega tegeleva ettevõtte raamatupidaja hinnangul on Maksu- ja Tolliameti kodulehel päris palju infot krüptovarade maksustamise kohta eraisiku vaatepunktist. Kahjuks tundub ettevõtetele vajaminev info veidi puudulik: „Maksuameti lehel on päris palju infot krüptovarade maksustamise kohta eraisikutele, kuid sellest, kuidas ja mida peaks jälgima ettevõtete puhul, väga palju infot ei ole.“. Küsides ettevõtte raamatupidajalt, kuidas ja millisel real nad deklareerivad ettevõtte tulu, mis on tekkinud krüptovaluuta müümisest vastas krüptovaraga tegeleva ettevõtte raamatupidaja autorile, et nemad isiklikult ei deklareeri, sellega tegeleb ettevõtte juhatus, seega rohkemat informatsiooni ta hetkel öelda ei oska.

Krüptovaluutas saadud tulu tuleb deklareerida ja see on maksustatud tulumaksuga. Eraisik peab krüptovaluutaga kauplemisest saadud tulu deklareerima tuludeklaratsiooni tabelis 6.3 või 8.3 kasuna muu vara võõrandamisest, mis leitakse müügihinnast lahutades ostuhinna. Krüptorahas makstava töötasu või dividendi peab teiseldama ümber hetke turuväärtusesse eurodes ja sellet peab tasuma tööjõumaksud. Eraisiku nimel tehtud tehingud tuleb eraisikul endal deklareerida ning äriühingu nimel tehtud tehingud on vaja kajastada raamatupidamises ja maksustama vastavalt seadusele. Intervjueeritava raamatupidaja hinnangul on Maksu-ja Tolliameti lehel palju infot leida eraisikutele, kuid ettevõtetele on info veidi kesine.

KOKKUVÕTE

Tehnoloogia areng on endaga toonud kaasa uue virtuaalse valuuta – krüptoraha. Kuna tegu on uudse investeerimise ja rahategemise võimalusega, mis on piisavalt laialt levinud ka ettevõtete investeerimisvõimalusena, siis on uue virtuaalraha raamatupidamislik kajastamine vältimatu.

Lõputöös on antud ülevaade krüptoraha ajaloost, olemusest ja mõistest, toodud välja krüptovääringute probleemsed kohad, antud ülevaade krüptovääringute arvestuspõhimõtetest ja kajastamisest finantsaruannetes ning maksustamisest. Võrreldud seda Eesti ettevõtetega, et selgitada välja arvestuspõhimõtete kooskõla Raamatupidamistoimkonna Tõlgendus 1 ja olemasolevate regulatsioonidega

Töö koostaja täitis järgmised ülesanded:

- esitas lõputöö metoodika;
- andis ülevaade krüptovääringu ajaloost, mõistest ja olemusest, selgitas välja selle probleemsed kohad ning audiitorite ja majandusteadlaste arvamused;
- viis läbi poolstruktureeritud intervjuu krüptovaluutaga tegeleva Eesti ettevõtte raamatupidajaga;
- andis ülevaade krüptovääringute arvestuspõhimõtetest ja kajastamisest finantsarvestuses;
- vaatles ettevõtete majandusaasta aruandeid ja tutvus ühe krüptovaluutaga tegeleva Eesti ettevõtte sise-eeskirjaga, kirjeldas krüptovääringute arvelevõtmist ja selle liikumist;
- analüüsis saadud infot ja võrdles seda regulatsioonidega, vajadusel tegi ettepanekuid ja andis nõu.

Autor kasutas oma töös allikatena RTT 1-te, RTJ-te, ekspertide arvamusi ja hinnanguid ning selgitati välja, et krüptoraha pärineb juba 1980ndate aastate algusest, kui Ameerika krüptograaf David Chaum leiutas esimese algoritmi, mis on tänapäevani krüptokaevanduse keskne osa. 2000ndate aastate lõpus tekkis esimene tõeline krüptovaluuta Bitcoin. Varsti peale seda hakkasid ilmuma Bitcoinile sarnased krüptorahad. Raha on läbi aegade oma olemuselt olnud väga muutuv – kauprahast asendusrahaks ning edasi on sellest saanud usaldusraha, kusjuures kõik vormid on endiselt rahana kasutusel. Neist kõige uuema, usaldusraha alla loetakse ka krüptovääringuid. Krüptovääring on krüptograafia ehk matemaatikaga tagatud digitaalraha alaliik, mida kaevandatakse läbi arvutite lahendades keerulisi matemaatilisi ülesandeid. Kuna krüptovääring on uus digitaalraha alaliik, siis selle kohta puudub spetsialistide poolt ühine aramus raamatupidamislikust kajastusviisist. Krüptovääringutest tuntuimaks nimetatakse Bitcoin, mis on üks esimesi ja kõige laiemalt levinumaid krüptoraha liike. Krüptovääringud on liigitatud nelja PTP-instrumendi alamliiki: krüptovaluuta, varaga tagatud token, Utility token ja Security token. Krüptorahal on palju erinevaid võimalusi omandamiseks: seda saab

kasutada krediitkaardina, sellega saab teha pangaülekandeid ja see võib olla kasutusel kui makselahendus.

Krüptovaluutal on mitmeid probleemseid kohti: sellel puudub reaalne väärtus, stabiliseeriv jõud, see konkureerib tavavaluutaga, kuid reaalses ei võta kunagi ükski riik Bitcoine tavavaluuta asemel kasutusele. Bitcoin on utoopiline unistus ja sellesse investeerimine ei ole blokiahela tehnoloogiasse investeerimine. Raamatupidamisliku poole pealt on informatsiooni krüptovara arvestamise kohta vähe ja olemasolev informatsioon on kesine, ka Raamatupidamise Toimkonna Tõlgendus 1 ei anna täpseid juhiseid. Samuti ei kajasta väljavõttes tehingu sisu ning seetõttu puudub ülekannete puhul võimalus tuvastada, kuhu ja kellele vara edasi liikus.

Krüptovääringute kajastamiseks on loodud Raamatupidamise Toimkonna poolt RTT 1, mis annab ülevaate krüptovaluuta kajastamise kohta. RTT 1 alusel tuleb krüptoraha teatud juhtudel kajastada kui varusid ja ülejäänud juhtudel kui immateriaalset vara. Krüptovääringute kiire arengu tõttu otsustas Raamatupidamise Toimkond, et ei reguleeri seda valdkonda detailselt vaid annab kerged suunitlused raamatupidamislikuks kajastamiseks. Kuigi Bitcoin on maksevahend, on soovitatud neid kajastada bilansis varude koosseisus, mis ei ole kõige likviidsem variant. Kuna immateriaalse põhivara kajastamismeetodiks on amortiseeritav soetusmaksumus ning seda ei kasutata ka ettevõtte põhitegevuseks, siis on krüptovääringute kajastamine immateriaalse põhivarana küsitav. Eelnevat arvesse võttes kajastatakse varude all materiaalseid asju, millel on olemas oma tarbimisväärtus ja füüsiline kuju. Kuna krüptovääring ei oma materiaalsel vormi ning on virtuaalne rahalaadne toode, siis on krüptoraha paigutamine varude alla samuti küsitav. . Vähemalt korra aastas tuleks Bitcoinile teha ümberhindlus, et need oleks kajastatud õiglasel väärtusel. Praktika näitab, et enamasti kajastatakse krüptovääringuid ettevõtetes kui varu. Põhjendatud erandlikel olukordadel on krüptovääringud kajastatud ka kui raha ja finantsinvesteeringud, mis allikate põhjal ei ole ka vale variant. Korra aruandeperioodi jooksul hinnatakse krüptovääringuid ümber õiglasel väärtusesse. Erinevatel ettevõtetel on ümberhindluseks erinevad allikad.

Raamatupidamise seadus reguleerib kajastamist finantsaruannetes. Ettevõtetel on loodud raamatupidamise sise-eeskiri, mis reguleerib majandustehingute dokumenteerimist, raamatupidamisregistrite pidamist, algdokumentide käivet ja nende säilitamist, kuidas kajastada kasuamiaruannetel tuluseid ja kulusid, kuidas inventeerida varasid ja kohustisi, aruannete koostamise korda, arvestuspõhimõtete ja informatsiooni esitusviisi, raamatupidamises arvutitarkvara kasutamist ning muude sisekontrolli meetmete rakendamise asjaolusid. Samuti kehtestab sise-eeskiri ka kontoplaani koos kontode sisu kirjeldusega. Intervjuuajades krüptovääringutega tegeleva ettevõtte raamatupidajat

selgus, et neil on raamatupidamise sise-eeskirjas väike lõik krüptovääringute arvestamise kohta finantsaruannetes, milles nad oma tööd lähtuvad. Kuna enamasti kasutatakse krüptovääringuid investeerimise eesmärgil, siis uuritav ettevõtte kajastab krüptoraha finantsaruannetes lühiajaliste investeeringute all, mis Teearu juhendmaterjali kohaselt on õige põhjenduse korral üks õigetest arvestusmeetoditest. Uuritav krüptovääringutega tegelev Eesti ettevõtte teeb korra aastas krüptovääringute õiglasesse väärtusesse hindamise kande, mis on juhendmaterjalide järgi üks nõutav aspekt.

Krüptovaluutas saadud tulu tuleb deklareerida ja see on maksustatud tulumaksuga. Erasisik peab krüptovaluutaga kauplemisest saadud tulu deklareerima tuludeklaratsiooni tabelis 6.3 või 8.3 kasuna muu vara võõrandamisest, mis leitakse müügihinnast lahutades ostuhinna. Krüptorahas makstava töötasu või dividendi peab teiseldama ümber hetke turuväärtusesse eurodes ja sellet peab tasuma tööjõumaksud. Erasisiku nimel tehtud tehingud tuleb eraisikul endal deklareerida ning äriühingu nimel tehtud tehingud on vaja kajastada raamatupidamises ja maksustama vastavalt seadusele. Intervjueeritava raamatupidaja hinnangul on Maksu-ja Tolliameti lehel palju infot leida eraisikutele, kuid ettevõtetele on info veidi kesine.

Kõike eelnevat arvesse võttes on välja selgitatud, et krüptovääringute kajastamine on kahjuks endiselt raamatupidajatele üsna hall ala ning puuduvad ka kindlad regulatsioonid, kuidas oleks õiglane krüptovääringuid arvestada. Kuna puuduvad konkreetsed nõuded ja on olemas vaid suunitlused, siis ei saa autor öelda, et uuritavates krüptovaraga tegelevates Eesti ettevõtetes oleks krüptovara kajastamine raamatupidamislikes dokumentides ebakorektne ja nõu anda pole tarvis.

SUMMARY

The topic of the thesis is “Accounting of cryptocurrencies in the example of Estonian companies”. The paper is divided into two chapters. The first chapter describes the methodology of the thesis, and the second chapter is divided into several subsections. First, the history, nature and problematic areas of cryptocurrencies are discussed, and then the accounting of cryptocurrencies and the reporting of cryptocurrencies in financial accounting, the taxation of cryptocurrencies are described. Suggestions were made where necessary.

The relevance of the topic appears in Toomas Pott’s article, where he outlines a new law in which the state increases by 25 times the equity capital requirement for companies trading in cryptocurrency. Companies will also have to start proving cash movements related to crypto transactions. The purpose of the regulation is to reduce the amount of cryptocurrency of suspicious origin moving through Estonia and the possibility of money laundering. (Pott, 13.10.2021)

The problem of the thesis lies in the fact that cryptocurrencies are used in Estonian companies, and in this regard, there is a need to determine how cryptocurrencies are accounted for in practice and whether it is done in accordance with Estonian regulations and Interpretation 1 of the Standards Board. The aim of the thesis was to provide an overview of the history, nature, and concept of cryptocurrency, to point out problematic areas of cryptocurrencies, to give an overview of accounting principles and reporting of cryptocurrencies in financial statements, and related issues of taxation. Also, to compare the theory with practices of Estonian companies in order to find out the consistency of the accounting principles with Interpretation 1 of the Standards Board and existing regulations.

To fulfill the objective, the following research tasks were set:

- to present the methodology of the thesis;
- give an overview of the history, concept and nature of cryptocurrency, find out its problematic areas and introduce the opinions of auditors and economists;
- conduct a semi-structured interview with the accountant of an Estonian company dealing with cryptocurrency;
- provide an overview of the accounting principles and reporting of cryptocurrencies in financial accounting;
- to look at the annual financial reports of companies and get acquainted with the internal regulations of one Estonian company dealing with cryptocurrency, describe the accounting of cryptocurrency and its movement;

- analyze the received information and compare it with the regulations, make suggestions and give advice if necessary.

It was found that, unfortunately, accounting for cryptocurrencies is still a rather gray area for accountants, and there are no specific regulations on how it would be fair to account for cryptocurrencies. Since there are no specific requirements and there are guidelines only, the author cannot say that in Estonian companies dealing with crypto assets under investigation, the recognition of crypto assets in accounting documents is incorrect, and thus there was no need to give any advice.

KASUTATUD ALLIKAD

Change, (23.11.2021). *Mis on krüpto staking?* Kasutamise kuupäev 07.03.2023. Allikas postimees.ee: <https://www.postimees.ee/7392251/mis-on-krripto-staking>

Eesti Krüptoraha Liit. (2021). *Mis on krüptoraha?* Kasutamise kuupäev: 02.02.2022. Allikas kryptoraha.ee: <https://www.kryptoraha.ee/krüptorahad/tehnoloogia/>

Euroopa Keskpank. (20.06.2017). ecb.europa.eu. *Mis on raha?* Kasutamise kuupäev: 26.04.2022. Allikas ecb.europa.eu: https://www.ecb.europa.eu/ecb/educational/explainers/tell-me-more/html/what_is_money.et.html

Helen Noble, J. S. (04.04.2021). *Qualitative data analysis: a practical example*. Kasutamise kuupäev: 04.04.2022. Allikas ebn.bmj.com: <https://ebn.bmj.com/content/ebnurs/17/1/2.full.pdf>

Hosp, J. (2018). Krüptoraha. (K. Mäger, Tölk.) Tallinn: Tänapäev. Tsiteeritud 13.02.2022

Kiromati toimetis. (2022). Kuidas osta krüptoraha ja hoida seda turvaliselt. Kasutamise kuupäev: 12.05.2022. Allikas kriptomat.io: <https://kriptomat.io/et/krüptorahad/kuidas-osta-krüptoraha/>

Lepvalts, E. (2013). *Raamatupidamise sise-eeskirjade koostamine*. Tallinn: Pandekt OÜ.

Maksu- ja tolliamet (03.02.2022). Krüptoraha. Kasutamise kuupäev: 04.04.2022. Allikas emta.ee: <https://www.emta.ee/>: <https://www.emta.ee/eraklient/maksud-ja-tasumine/maksustatavad-tulud/krüptoraha>

Martucci, B. (29.10.2021). *What Is Cryptocurrency – How It Works, History & Bitcoin Alternatives*. Kasutamise kuupäev: 12.02.2022. Allikas moneycrashers.com: <https://www.moneycrashers.com/cryptocurrency-history-bitcoin-alternatives/>

Meng, M. H. (28.05.2021). *Here are five problems with bitcoin that will cause it to fail eventually*. Kasutamise kuupäev: 12.02.2022. Allikas livemint.com: <https://www.livemint.com/money/personal-finance/here-are-five-problems-with-bitcoin-that-will-cause-it-to-fail-eventually-11622132978626.html>

Pott, T. (13.10.2021). *Riik proovib vähendada läbi Eesti liikuva kahtlase krüptoraha hulka*. Kasutamise kuupäev: 02.01.2022. Allikas err.ee: <https://www.err.ee/1608368667/riik-proovib-vahendada-labi-eesti-liikuva-kahtlase-krüptoraha-hulka>

Raamatupidamise seadus (20.11.2002, viimati muudetud 05.05.2022). Kasutamise kuupäev 22.04.2023. Allikas riigiteataja.ee: <https://www.riigiteataja.ee/akt/130122015065?leiaKehtiv>

Raamatupidamise Toimkond. (12.01.2021). Raamatupidamise Toimkonna juhendid (RTJ) alates 01.01.2020. Kasutamise kuupäev: 22.04.2023. Allikas rmp.ee: <https://www.rmp.ee/raamatupidamine/rtj/raamatupidamise-toimkonna-juhendid-rtj-alates-01-01-2020>

Raamatupidamise Toimkonna Juhend 1 Raamatupidamise aastaaruande koostamise üldpõhimõtted. (22.12.2017, viimatu muudetud 01.01.2020). Kasutamise kuupäev 22.04.2023. Allikas: riigiteataja.ee: https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1201/2201/9026/RM_17122018_m55Lisa1.pdf#

Raamatupisamise Toimkonna Juhend 4 VARUD. (01.01.2018). Kasutamise kuupäev: 19.04.2022. Allikas riigiteataja.ee: <https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1201/2201/9026/Lisa%204%20-%20RTJ%204%20-%202017.pdf#>

Raamatupisamise Toimkonna Juhend 5 MATERIAALSED JA IMMATERIAALSED PÕHIVARAD. (18.12.2019). Kasutamise kuupäev: 19.04.2022. Allikas riigiteataja.ee: https://www.riigiteataja.ee/aktilisa/1201/2201/9026/RM_m63_lisa5%20.pdf#

Raamatupidamise Toimkonna Tõlgendus 1 Plokiahela tehnoloogial põhinevate instrumentide kajastamine. (10.09.2018). Kasutamise kuupäev: 05.02.2022. Allikas rmp.ee: <https://www.rmp.ee/raamatupidamine/rtj>

Rahandusministeerium. (viimati uuendatud 11.04.2023). *Raamatupidamiskorraldus*. Kasutamise kuupäev 22.04.2023. Allikas fin.ee: <https://www.fin.ee/finantspoliitika-valissuhted/arvestusvaldkond/raamatupidamiskorraldus>

Rand, R. (21.11.2018). *Krüptoraha puust ja punaseks - raamatupidamislik kajastamine*. Kasutamise kuupäev: 19.04.2022. Allikas pwc.com: https://www.pwc.com/ee/et/assets/images/konverents/konverentsimaterjalid/Rando%20Rand_Kr%C3%BCptoraha%20puust%20ja%20punaseks.pdf

RMP.ee toimetuse (11.09.2018). *Plokiahela tehnoloogial põhinevate instrumentide kajastamine*. Kasutamise kuupäev: 05.02.2022. Allikas rmp.ee: <https://www.rmp.ee/raamatupidamine/raamatupidamine-yldiselt/plokiahela-tehnoloogial-pohinevate-instrumentide-kajastamine-2018-09-11>

RMP.ee toimetis (19.03.2021). *Raamatupidamise Toimkonna kommentaar tõlgendusele RTT 1"Plokiahela tehnoloogial põhinevate instrumentide kajastamine".* Kasutamise kuupäev: 05.02.2022. Allikas rmp.ee: <https://www.rmp.ee/raamatupidamine/rtj/raamatupidamise-toimkonna-kommentaar-tolgendusele-rtt-1-plokiahela-tehnoloogial-pohinevate-instrumentide-kajastamine>

RMP.ee toimetis (21.02.2022). *Eraisiku krüptorahas saadud tulu maksustamine.* Kasutamise kuupäev: 26.04.2022. Allikas rmp.ee: <https://www.rmp.ee/maksud/kaibemaks/eraisiku-virtuaalses-valuutas-krupovaluutas-saadud-tulu-maksustamine>

RMP.ee toimetis (01.01.2020). *Raamatupidamise aastaaruande koostamise üldpõhimõtted.* Kasutamise kuupäev: 02.02.2022. Allikas rmp.ee: <https://www.rmp.ee/raamatupidamine/rtj>

RMP.ee toimetis (09.05.2018). *Raamatupidamise sise-eeskiri kui raamatupidaja kaitsekilp.* Kasutamise kuupäev: 22.04.2023, allikas rmp.ee: <https://www.rmp.ee/raamatupidamine/raamatupidamine-yldiselt/raamatupidamise-sise-eeskiri-kui-raamatupidaja-kaitsekilp-2018-05-09>

S. Hirsjärvi, P. R. (2004). Uuri ja kirjuta. Harjumaa: *Medicina*.

Sirje Virkus (2010). *Infokäitumise, info hankimise ja otsingu ning infopädevuse uurimise meetodid.* Kasutamise kuupäev 29.03.2023. Allikas tlu.ee: https://www.tlu.ee/~sirvir/Infootsingu%20teooria/Infokaitumise,%20info%20hankimise%20ja%20%20otsingu%20ning%20infopadevuse%20uurimise%20meetodid/lk_32.html

Stepanova, G. (2019). Raamatupidamise sise-eeskirja vajalikkus Eesti ettevõtetes. Tallinn: Tallinna Tehnikaülikool. Allikas: [file:///C:/Users/carol/Downloads/1af719d459174d47b59c498623c719f2%20\(1\).pdf](file:///C:/Users/carol/Downloads/1af719d459174d47b59c498623c719f2%20(1).pdf)

Teder, T. (08.12.2017). *PUUST JA PUNASEKS: mis on bitcoin, kust see tuleb ja kuidas seda osta?* Kasutamise kuupäev: 02.02.2022. Allikas majandus.postimees.ee: <https://majandus.postimees.ee/4337873/puust-ja-punaseks-mis-on-bitcoin-kust-see-tuleb-ja-kuidas-seda-osta>

Teearu, K. (11.04.2021). Tehingute kajastamine raamatupidamises. Tsiteeritud 28.04.2022

Teearu, K. (25.02.2018, viimati muudetud 11.04.2021). *Kuidas kajastada raamatupidamises krüptorahasid?* Kasutamise kuupäev: 02.01.2022. Allikas pilvebyroo.ee: <https://pilvebyroo.ee/kryptoraha/>

Trikato OÜ. Krüptoraha kajastamine raamatupidamises. Kasutamise kuupäev 19.02.2023. Allikas trikato.ee: <https://www.trikato.ee/krüptoraha-kajastamine-raamatupidamises/>

Tulumaksuseadus (15.12.1999, viimati muudetud 06.04.2022). Kasutamise kuupäev: 19.04.2022
Allikas riigiteataja.ee: <https://www.riigiteataja.ee/akt/129122012031?leiaKehtiv#para15>

Uus, M. (29.10.2007). *Kvantitatiivsed ja kvalitatiivsed meetodid*. Kasutamise kuupäev: 04.04.2022.
Allikas praxis.ee:

https://www.praxis.ee/fileadmin/tarmo/Projektid/Valitsemine_ja_kodanike%c3%bchiskond/Poliitikaaanaluusi_huviruhmade_avalikkuse_kaasamine/Kvantitatiivsed_ja_kvalitatiivsed_meetodid_Maiu_Uus.pdf

Virkus, S. (2016). *Intervjuu, vaatlus ja sisuanalüüs*. Kasutamise kuupäev: 04.04.2022. Allikas tlu.ee: https://www.tlu.ee/~sirvir/Intervjuu_vaatlus_ja_sisuanals/intervjuu_erivormid.html

LISA 1 INTERVJU KÜSIMUSED

1. Millises kategoorias arvestate krüptovaluutat (nt vara, immateriaalne põhivara vms)?
2. Kui rahul olete krüptovara teemal leiduva materjali hulgaga? Palun põhjendage oma vastust.
3. Kui rahul olete krüptovara arvestamise juhenditega? Palun põhjendage oma vastust.
4. Kui rahul olete Raamatupidamise Toimkonna Tõlgendus 1-ga? Palun põhjendage vastust.
5. Kas Maksu- ja tolliameti lehel on piisav info krüptovara maksustamise kohta?
6. Kas krüptovääringute arvestamine on Teile täielikult arusaadav teema või on selles veel midagi, mille kohta sooviksite rohkem infot?
7. Millisel real kajastate krüptovääringuid kasumiaruandes?
8. Kas Teil on eraldi juhend krüptovara arvestamiseks?
9. Kuidas ja millisel real deklareerite ettevõtte tulu, mis on tekkinud krüptovaluuta müümisest?
10. Kas olete pidanud ka krüptovaluutas töötasu maksmist arvutama ja kuidas te olete seda teinud või kui ei ole teinud, siis kuidas teeksite?
11. Milliseid probleemseid kohti te näete krüptovaluutal üldiselt?

LISA 2 DOKUMENDIVAATLUSE KAVA

Vaadeldav dokument	Näitajad	Kommentaariid
Raamatupidamise sise-eeskiri	Krüptovääringute kajastamine finantsaruannetes	Raamatupidamise sise-eeskirjas on välja toodud krüptovarade kajastamise kord ettevõtte finantsaruannetes.
2020. aasta majandusaasta aruanne	Tegevusaruanne Kasumiaruanne Balanss	Tegevusaruandes on välja toodud krüptovara omamine ja sellega investeerimine. Kasumiaruandes on välja toodud kasum/kahjum, mis tuleneb krüptovara omamisest/müümisest. Bilansis on välja toodud varud ja finantsinvesteeringud, kus kajastatakse krüptovääringud.
Algdokument	Ettevõtte raamatupidamisprogramm	Ettevõtte algdokumendis, milleks on raamatupidamisprogramm, vaadeldi krüptovääringutega seotud kandeid.
Dream Finance OÜ 2021 majandusaasta aruanne	Tegevusaruanne Kasumiaruanne Balanss Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	Tegevusaruandes on välja toodud krüptovara omamine ja sellega investeerimine. Kasumiaruandes on välja toodud kasum/kahjum, mis tuleneb krüptovara omamisest/müümisest. Bilansis on välja toodud varud, kus kajastatakse krüptovääringud. Lisa 1 on välja toodud krüptovääringute arvestuspõhimõtted.

Vaadeldav dokument	Näitajad	Kommentaariid
B2BX Digital Exchange OÜ 2021 majandusaasta aruanne	Tegevusaruanne Kasumiaruanne Balanss Lisa 1 Arvestuspõhimõtted Lisa 10 Muud äritulud	Tegevusaruandes on välja toodud krüptovara omamine ja sellega investeerimine. Kasumiaruandes on välja toodud kasum/kahjum, mis tuleneb krüptovara omamisest/müümisest. Bilansis on välja toodud varud, kus kajastatakse krüptovääringud. Lisa 1 on välja toodud krüptovääringute arvestuspõhimõtted. Lisas 10 on välja toodud Krüptovääringute õiglase väärtuse muutused.
BlockBen Financial Services OÜ 2020 majandusaasta aruanne	Tegevusaruanne Kasumiaruanne Balanss Lisa 1 Arvestuspõhimõtted	Tegevusaruandes on välja toodud krüptovara omamine ja sellega investeerimine. Kasumiaruandes on välja toodud kasum/kahjum, mis tuleneb krüptovara omamisest/müümisest. Bilansis on välja toodud varud, kus kajastatakse krüptovääringud. Lisa 1 on välja toodud krüptovääringute arvestuspõhimõtted.

LISA 3 DREAM FINANCE OÜ 2021 MAJANDUSAASTA

ARUANNE

Tegevusaruanne

Dream Finance OÜ alustas oma tegevust 2019. aastal, pakkudes krüptoraha maksete töötlemise teenuseid (üksikisikutele ja juriidilistele isikutele), mis põhinevad ettevõtte siseselt arendatud tarkvaral. Peamised kaubamärgid on CryptoProcessing (B2B teenused) ja CoinsPaid (B2C teenused).

Teenusepakett sisaldab online-rahakotti ja krüptotöötlusteenuseid, mis võimaldavad B2B ja B2C klientidel täiendada krüptoraha kontosid nii krüptovaluutas kui ka fiat-valuutas, hoida, hoiustada, välja võtta ja vahetada krüptovaluutat veebis (krüpto-krüpto ja fiat-crypto).

Ettevõtte investeerib aktiivselt oma tehnoloogilisse ja finantsinfrastruktuuri, turvalisusse ja turundusse. Dream Finance OÜ teeb koostööd enam kui 30 e-teenuse pakkujaga (serverid, arendustööriistad, SMM ja turundustööriistad, turvatööriistad, analüütikatööriistad, KYC-lahenduste pakkujad, tehingute jälgimise ja kasutajate verifitseerimise lahendused jne).

Muude teenuste hulgas pakub Dream Finance OÜ: teadus- ja arendusteenuseid krüptovaluutade ja Blockchaini tehnoloogia valdkonnas, ahelate vahelisi taastamisteenuseid, börsivälist kauplemist, SaaS-lahendusi.

Ettevõtte peamine eesmärk on pakkuda kõik-ühes krüptomakse lahendust veebiettevõtetele ja üksikisikutele, et aidata ettevõtetal teha koostööd kogu maailmas, vähendada kulusid ja jõuda uutele turgudele, kasutades usaldusväärseid krüptoraha töötlemise meetodeid. Aktsepteerime krüpto- ja fiat-valuutade mis tahes kombinatsiooni makseviisina kogu maailmas. Ettevõtte panustas palju finantspartnerite suhetesse, avades ettevõtte kontod enam kui 12 EMI-s ja 8 krüptovaluuta likviidsuse pakkujate juures.

2021. aasta jooksul osales Dream Finance OÜ rohkem kui kümnel rahvusvahelisel veebiäri ja rahandusega seotud üritusel. B2B klientide arv kasvas võrreldes 2020. aastaga kaks korda ja B2C puhul kolm korda.

Dream Finance OÜ põhitegevussuunad ja valdkonnad

- Plokiahela tehnoloogia ja krüptovaluutad;
- Krüptovaluutade maksete töötlemine;
- Online- krüptorahakotid B2B ja B2C klientidele;
- Börsiväline kauplemine;
- SaaS lahendused;
- Ahelatevahelised taastamisteenused (crosschain);
- Kohandatud arendus (krüpto ja plokiahelaga seotud projektid).

Ettevõtte tegevuskeskkonna üldine (makromajanduslikku) areng ja selle mõju tema finantstulemusele

- Bitcoin turuväärtus ületas esimest korda 1 triljonit dollarit;
- Seadusandjad keskendusid reguleerimisele, kui tekkisid krüptolobistid;
- Kasvav huvi DeFi vastu;
- Krüpto laiem kasutuselevõtt maksevahendina paljudes tööstusharudes;
- AMLD5/AMLD6 adopteerimine;
- Plokiahela tehnoloogia laialdasem kasutamine finantssektoris;

2021. aastal jõudsid virtuaalvääringute turud kõrgeimale tasemele. Laiem institutsionaalne kasutuselevõtt jätkus, kui BlackRock, Fidelity, JPMorgan Chase, Morgan Stanley, Deutsche Bank ja Goldman Sachs investeerisid ruumi ja pakkusid oma klientidele virtuaalvääringuid. Huvi detsentraliseeritud rahanduse (DeFi) ja mitteasendatavate tokenite (NFT) vastu oli samuti kõrgeimal tasemel.

2022. aastal tekkisid uued väljakutsed, mis olid nii valdkonna spetsiifilised kui ka laias laastus makromajanduslikud. Geopoliitilised pinged ja makromajanduslikud ebasoodsad olud suurenesid.

Virtuaalvääringute hindamine langes märgatavalt, kuid turu korrektuurid on kooskõlas teiste kõrgemate riskidega varaklasside suundadega. Krüpto tegevuskeskkonna omaselt on Terra Luna ökosüsteemi ebaõnnestumistel ja viimasel FTX-i langusel laiaulatuslikud tagajärjed ning need rõhutavad vajadust seadusandjate parema juhendamise ja reguleerimise järele.

Tulevikku vaadates on krüptoturgudele märkimisväärne mõju kolmel märkimisväärsel sündmusel 2022. aastal: Ethereumi ühinemine, Terra Lunalt saadud õppetunnid ning DeFi ja stabiilsete krüptovarade jätkuv areng ning FTX-i langus. Nende tulemuste tõttu võivad tekkida regulatiivsed ja seadusandlikud muudatused.

Krüptoettevõtted ja investorid on jätkuvalt mures selle pärast, kas tööstuse reguleerimise ja keeruliste maksuküsimuste osas on suurem selgus. Vaja on täiendavaid suuniseid, sealhulgas vahet selle kohta, kas konkreetseid tokeneid peetakse kaubaks või väärtipaberiks ja millisel asutusel on järelevalvekohustused. DeFi arenedes püsib märkimisväärne ebakindlus selle suhtes, milline näeb maastik välja eelolevatel aastatel. Samuti peavad seadusandjad andma halduritele rohkem juhiseid klientide reservinõuete kohta.

Kuna majanduslangus ja globaalsed makrotingimused süvenevad, jääb ebaselgeks, kuidas reageerib Fed ja kas krüptovaradega kaubeldakse samamoodi nagu teiste kõrgema riskiga varaklassidega või kas sellised varad nagu BTC ja ETH osutuvad varjupaigaks investoritele. Mõnel 2022. aasta väljakutsel on ka positiivne külg. Halvad „mängijad“ rohitakse välja. Reguleerivad asutused peavad pöörama rohkem tähelepanu tööstusele ja vastu võtma seadused, mis loodetavasti on keerulise uue varaklassi jaoks mõistlikud. Investeeringud peavad liikuma ettevõttesse, kus on kogenud, tõhusad juhtimismeeskonnad ja usaldusväärsed riskijuhtimispoliitikad, mis viivad paremate ettevõtetele, kes pakuvad investoritele ja tarbijatele paremaid tooteid ja teenuseid. Ettevõtted ja investorid peaksid jätkama enda harimist ning hoidma tähelepanelikult silma peal uutel arengutel ja olema selles kiiresti arenevas valdkonnas ettevaatlikud.

Ettevõtte tegevusega kaasnevaid olulisi keskkonna- ja sotsiaalseid mõjusid

Dream Finance OÜ on edukalt ületanud Covid-19 võimaliku negatiivse mõju ettevõttele, suunates kõige haavatavamad töötajad ja alltöövõtjad kaugtööle. Enamik ettevõtte üritusi (konverentsid, AMA-d jne) toimusid veebis. Covid-19 ei avaldanud ettevõtte klientidele suurt mõju, kuna nad on enamuses veebiettevõtted.

2021. aasta oli täis erinevaid ELi ja rahvusvaheliste valitsuste kehtestatud sanktsioone ning pidevaid muudatusi krüptoregulatsioonis. Ettevõtte kohanes uute oludega ja vastab täielikult kõigile nõuetele nii kohalikul kui ka rahvusvahelisel tasandil.

Ettevõttel on olemas finantsriskide juhtimise poliitika ja rakendatakse riskimaandamismeetmeid, kui on vaja minimeerida krüptoraha kursi kõikumistega seotud riskid, kasutades laia krüptoraha likviidsuse pakkujate võrgustikku. Dream Finance OÜ platvormil on spetsiaalne ettevõtte siseselt välja töötatud finantsseirevahend HLPP (Holdings, Liabilities, Profits, Positions), et jälgida krüpto- ja fiat-varadega seotud kõrvalekaldeid.

Dream Finance OÜ näitas 2021. aastal stabiilset tulude kasvu. Ärimudelit ei mõjuta hooajalised kõikumised, kuid mõnikord võivad mõjutada olukord rahvusvaheliste finants- ja krüptovaluutade turgudel ning olulised muudatused kohalikes ja rahvusvahelises seadusandluses, mis võivad tuua kaasa operatiivsete kulude kasvu.

Ükski ülalmainitud negatiivsetest teguritest ei avaldanud Dream Finance OÜ-le olulist mõju. Ettevõtte kasutab oma vahendite ja klientide raha turvaliseks hoidmiseks täiustatud võrguühenduseta ja võrguühendusega hoiused. Kõik krüptolikiidsuse pakkujad on usaldusväärsed ja edasiseks koostööks täielikult kontrollitud. Lisaks kasutab ettevõtte riskide (kursside kõikumised, vahetustasud, teenustasud) vähendamiseks mitmeid finantsstrateegiaid, nagu riskikindlustus (*hedging*), panustamine (*staking*), kaevandamine (*maining*). Stabiilmüntide ja fiat-instrumentide kasutamine on üks strateegiaid raha väärtuse stabiilseks ja turvaliseks säilitamiseks.

Väljakutsed, millega 2022. aastal silmitsi seisavad, hõlmavad virtuaalvääringute vahetamise ja rahakotiga seotud tegevus- ja rahalise terviklikkuse riske, investorite kaitset ning ebapiisavaid reserve ja mõnede stabiilsete müntide ebatäpset avalikustamist. Kõiki neid riske on vähendatud ning need on Dream Finance OÜ järelevalve all. Ettevõtte töötab pidevalt oma sisemise finantsriskide juhtimise poliitika, talitluspidevuse, riskimaandamis- ja kauplemisspoliitika kallal ja täiustab neid.

Rahapesuvastased meetmed ja põhimõte „tunne oma klienti“

Ettevõtte jälgib pidevalt seadusemuudatusi, et kohandada kehtivaid rahapesuvastaseid ja põhimõtte „tunne oma klienti“ protsesse ning tagada kasutajatele maksimaalne turvalisus ja pakutavate teenuste kõrgeim kvaliteet.

Ettevõtte hoolitseb oma klientide raha turvalisuse eest mitmel moel. Selleks rakendatakse mitmeid originaalseid turvalahendusi. Kasutajatele antakse oma kontode kaitsmiseks kõrgetasemelised turvafunktsioonid.

Kasutame tehnoloogiat, mis võimaldab meil jälgida platvormi ööpäev läbi. Kvalifitseeritud spetsialistid kontrollivad sissetungikatsete esinemist. Asjakohased teenistused kontrollivad pidevalt arvete ja rahakottide saldode vastavust (et takistada sissetungi ja varguse korral väljastpoolt juurdepääsu). Mittevastavuse korral lukustab süsteem automaatselt raha väljamaksmise, et teostada edasisi uuringuid. Põhjendatud juhtudel toimingud tühistatakse, rahaliste vahendite väljamaksmine blokeeritakse ja kasutaja saldo korrigeeritakse. Kuriteo toimepaneku kahtluse korral teavitame sellest viivitamatult vastavat ametiasutust.

Dream Finance OÜ olulisemaid aruandeaasta jooksul toimunud ning lähitulevikus planeeritavaid investeeringuid

Aruandeperioodil õnnestus käivitada täies mahus oma online-rahakotti ja krüptotööstusteenuseid pakkuv platvorm coinspaid.com. Selle projekti investeeringu summa moodustas 2019-2020. aastatel 1343 tuhat eurot ja 2021.aastal veel 592 tuhat eurot.

Läbi tütarettevõtte arendatakse ja 2022. aastal plaanitakse käivitada kinnisvara portaali ostu-müügi vahenduse eesmärgil. Planeeritav investeeringu summa 400 tuhat eurot.

2022-2023.aastatel ettevõtte kavatseb laiendada teenuste valikut ja suurendada kasumlikkust integreerides platvormile alternatiivsed makseviisid: MasterCard ja Visa, B2B Swift jne. Plaanime luua plokiahela inkubaatori noortele tarkvaraarendajatele ja idufirmadele, aidates neil alustada oma projekte/ettevõtteid (Eestis). Planeeritav investeeringu summa 100 tuhat eurot.

Samuti on plaanis suurendada aktiivsust SaaS-i tarkvara müügi valdkonnas ning siseneda e-kaubanduse turule erinevate veebimaksete programmide ja meetodite arendamise ja integreerimise kaudu, nagu Shopify, Magento, GooglePay, ApplePay jne. samuti klientide portfelli mitmekesistamine (tööstusharude kaupa). Planeeritav investeeringu summa 200 tuhat eurot.

Dream Finance OÜ olulised sammud ja ootused edasiseks äritegevuse kasvuks

- laiendada geograafilist kohalolekut kogu maailmas (avatud juriidilised isikud Eestis, Leedus, Salvadoris);
- tarkvara arendamine mobiiltelefonidele (krüptorahakott B2C klientidele);
- investeeringud (kinnisvara tokeniseerimise projekt);
- Bränditeadlikkus erinevates tööstusharudes (Jalgpalliklubi ARIS sponsorlus);
- Lai turunduskampaania ja PR (10-15 rahvusvahelist üritust ja konverentsi, CoinsPaid Media Hub);
- SaaS -lahendused (minimaalselt 3 projekti);
- Krüptoinkubaator Eestis (noortele tarkvaraarendajatele ja välistele idufirmadele);

Peamised majandusnäitajad

2021.aastal müügitulu moodustas 10453998 eurot ning puhaskasum kujunes 4562530 eurot.

Juhatuses on 2 liiget, üks on juhatuse liikme tasuga. 2021.a. detsembrikuu seisuga oli ettevõttes 4 palgalist töötajat, kuid suurem töömaht teostatakse läbi alltöövõtjate- ja töövõtulepingute.

Peamised finantssuhtarvud

Näitaja	2021	2020
Müügitulu (eurodes)	10 453 998	3 448 556
Käibe kasv	203,14%	-
Puhaskasum (eurodes)	4 562 530	892 450
Kasumi kasv	411,24%	-
Puhasrentaablus	43,64%	25,88%

Lühiajaliste kohustuste kattekordaja	1,07	1,05
ROA	5,89%	4,46%
ROE	83,46%	98,67%

Suhtarvude arvutamisel kasutatud valemid:

- Käibe kasv (%) = $(\text{müügitulu 2021} - \text{müügitulu 2020}) / \text{müügitulu 2020} * 100$
- Kasumi kasv (%) = $(\text{puhaskasum 2021} - \text{puhaskasum 2020}) / \text{puhaskasum 2020} * 100$
- Puhasrentaablus (%) = $\text{puhaskasum} / \text{müügitulu} * 100$
- Lühiajaliste kohustuste kattekordaja (kordades) = käibevara/lühiajalised kohustused
- ROA (%) = $\text{puhaskasum} / \text{varad kokku} * 100$
- ROE (%) = $\text{puhaskasum} / \text{omakapital kokku} * 100$

Ettevõtte aastaaruande koostamise perioodil toimunud olulisi sündmusi, mis ei kajastu raamatupidamise aastaaruandes, kuid mis oluliselt mõjutavad või võivad mõjutada järgmiste majandusaastate tulemusi on kirjeldatud käesoleva aruande Lisäs 19.

Alexander Horst Riedinger
UBO

Maksym Krupyshev
Juhatuse liige

Frederic Georges Hubin
Juhatuse liige
Tegevdirektor

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2021	31.12.2020	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	18 923 543	5 207 253	2
Nõuded ja ettemaksed	69 927	11 547	3
Varud	58 151 469	14 769 250	4
Kokku käibevarad	77 144 939	19 988 050	
Põhivarad			
Investeeringud tütar- ja sidusettevõtjatesse	250 000	0	6
Materiaalsed põhivarad	2 404	0	8
Kokku põhivarad	252 404	0	
Kokku varad	77 397 343	19 988 050	
Kohustised ja omakapital			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksed	71 930 363	19 083 600	9
Kokku lühiajalised kohustised	71 930 363	19 083 600	
Kokku kohustised	71 930 363	19 083 600	
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	12 000	12 000	11
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	892 450	0	
Aruandeaasta kasum (kahjum)	4 562 530	892 450	10
Kokku omakapital	5 466 980	904 450	
Kokku kohustised ja omakapital	77 397 343	19 988 050	

Kasumiaruanne

(eurodes)

	2021	2020	Lisa nr
Müügitulu	10 453 998	3 448 556	12
Muud äritulud	2 312 344	277 680	13
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-2 618 214	-1 699 778	14
Mitmesugused tegevuskulud	-5 407 583	-764 269	15
Tööjõukulud	-44 149	-13 763	16
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-51	0	8
Muud ärikulud	-138 100	-406 873	
Ärikasum (kahjum)	4 558 245	841 553	
Muud finantstulud ja -kulud	4 285	50 897	17
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	4 562 530	892 450	10
Aruandeaasta kasum (kahjum)	4 562 530	892 450	

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

OÜ Dream Finance 2021. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestuse ja aruandluse põhimõtetele. Finantsaruandluse standardi põhinõuded on kehtestatud raamatupidamise seadusega ning seda täiendavad Raamatupidamise Toimkonna poolt väljaantavad juhendid.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud keskmise suurusega ettevõtja kategooria reeglite kohaselt. Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Arvestuspõhimõtete või informatsiooni esitusviisi muutused

Ettevõtte on muutunud arvestuspõhimõtet ning klientidele kuuluvad krüptovääringud on kajastatud ettevõtte bilansis varana ja kohustistena. On muudetud tagasiulatuvalt 2020.aasta võrdlusandmeid.

Lisarea nimetus	31.12.2020	Muutus	31.12.2020
Varud	0	14 769 250	14 769 250

Vigade korrigeerimine

Ettevõtte on parandanud 2020.majandusaasta müügitulu ja kulud ning bilansilised varad ja kohustised.

Lisarea nimetus	31.12.2020	Muutus	31.12.2020
Raha	1 432 864	3 774 389	5 207 253
Nõuded ja ettemaksed	8 400	3 147	11 547
Võlad ja ettemaksed	1 400 636	17 682 964	19 083 600
Müügitulu	1 273 322	2 175 234	3 448 556
Muud äritulud	594 342	-316 662	277 680
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-1 538 312	-161 466	-1 699 778
Mitmesugused tegevuskulud	-286 458	-477 811	-764 269
Muud ärikulud	-1 051	-405 822	-406 873
Muud finantstulud ja -kulud	-1 965	52 863	50 898
Aruande aasta kasum	26 116	866 334	892 450

Raha

Raha ning raha ekvivalentidena kajastatakse raha pangakontodel, makseasutustes, krüptobörsidel ning lühiajalised tähtajalised deposiidid (hoiused).

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel on aluseks võetud tehingu toimumise päeval kehtinud Euroopa Keskpanka valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud varad ja kohustused seisuga 31. detsember 2021 on ümber hinnatud eurodesse bilansipäeval kehtinud Euroopa Keskpanka valuutakursside alusel. Välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on kasumiaruandes kajastatud perioodi muu tulu ja kuluna.

Tütar- ja sidusettevõtjate aktsiad või osad

Tütarettevõtteks loetakse ettevõtet, mille üle emaettevõtte on kontroll. Tütarettevõtet loetakse emaettevõtte kontrolli all olevaks, kui kontsern omab kas otseselt või kaudselt üle 50% tütarettevõtte hääleõiguslikest aktsiatest või osadest või on muul moel võimeline kontrollima tütarettevõtte tegevus- ja finantspoliitikat.

Emaettevõtete konsolideerimata aruannetes kajastatakse tütarettevõtet soetusmaksumuse meetodil.

Vastavalt Eesti Vabariigi raamatupidamise seadusele peab ettevõtte, kellel on vähemalt üks tütarettevõtte, koostama konsolideerimisgrupi majandusaasta aruande.

Ettevõtte ei ole koostanud konsolideerimisgrupi majandusaasta aruannet selle pärast, et konsolideeritavate üksuste bilansimahud kokku ei ületa 5% konsolideeriva üksuse bilansimahust ja müügitulu ei ületa 5% konsolideeriva üksuse müügitulust.

Nõuded ja ettemaksed

Nõudeid ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud tõenäoliselt laekuvatest summadest lähtudes. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta.

Varud

Virtuaalvääring (ka virtuaalvaluuta või krüptovaluuta) on mingi konkreetse väärtuse digitaalne esitus, mida ei ole emiteerinud selleks õigust omav keskpang, krediitiasutus ega e-raha asutus, kuid mida mõnel juhul võib kasutada alternatiivse maksevahendina, arvestusühiku või väärtuse kogumise vahendina.

Ettevõtte omanduses olevaid virtuaalvääringuid kajastab ettevõtte kirjel Varud õiglasest väärtuses, lähtudes vastava virtuaalvääringu aruandekuupäeva sulgemishinnast coinmarketcap.com platvormil ning välisvaluuta lähtudes bilansipäeva Euroopa Keskpanga ametlikust valuutade kursist. Väärtuse muutusest tulenevad kasumid ja kahjumid on kajastatud kasumiaruandes kirjel muud äritulud, -kulud. Nimetatud varud hinnatakse ümber igal aruandekuupäeval vastavalt coinmarketcap.com platvormi sulgemishinnale.

Tulenevalt Raamatupidamise seaduse § 17 lõikest 6 on raamatupidamiskohustuslasel lubatud valdkondades, mida ei reguleeri ei Eesti finantsaruandluse standard ega IFRS, lähtuda üldtunnustatud finantsaruandluse standarditest või praktikast, milles need pole vastuolus Eestis kehtivate õigusaktidega.

Tuginedes eeltoodule, on krüptovaluutade kajastamise arvestuspõhimõtete väljatöötamisel lähtutud analoogia põhimõttest, võttes aluseks sarnaseid ja seotud küsimusi reguleerivate IFRS-ide nõudeid ja juhiseid ulatuses, mis annab majandusüksuse finantsseisundist, majandustulemustest ja rahavoogudest õiglase ülevaate ning võimaldab tarbijal teha mõistlikke otsuseid.

Ettevõtte juhtkonna hinnangul on ülaltoodud põhimõtted vastavuses Raamatupidamise Toimkonna tõlgendusega RTT 1 „Plokiahela tehnoloogial põhinevate instrumentide kajastamine“.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Põhivarad on varad, mille kasulik tööiga on üle ühe aasta ja maksumus ületab 500 eurot. Varad, mille kasulik tööiga on üle ühe aasta, kuid mille soetusmaksumus on alla 500 euro, kantakse kasutusele võtmise hetkel täielikult kuludesse.

Kuludesse kantud väheväärtusliku inventari üle peetakse arvestust bilansiväliselt.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit ning amortisatsiooni-määrad jagunevad gruppide lõikes.

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 500

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

Põhivara grupi nimi	Kasulik eluiga
Arvutid ja arvutisüsteemid	4

Finantskohustised

Kõik finantskohustised võetakse arvele nende soetusmaksumuses, mis sisaldavad ka kõiki soetamisega otseselt kaasnevaid kulutusi.

Finantskohustis liigitatakse lühiajaliseks, kui selle tasumise tähtaeg on 12 kuu jooksul alates aruandekuupäevast ja pikaajaliseks, kui tasumise tähtaeg ületab 12 kuud alates aruandekuupäevast.

Kohustised virtuaalvääringutes kajastab ettevõtte lähtudes vastava virtuaalvääringu aruandekuupäeva sulgemishinnast coinmarketcap.com platvormil ning bilansipäeva Euroopa Keskpanga ametlikust valuutasde kursist. Väärtuse muutusest tulenevad kasumid ja kahjumid on kajastatud kasumiaruandes kirjel muud äritulud, -kulud.

Tulud

Ettevõtte tulud koosnevad peamiselt tehingute töötlemise tasudest ning krüptovaluuta vahetustasudest ettevõtte platvormi kasutajatelt. Tulud kajastatakse tekkepõhiselt.

Kasumeid (kahjumeid) virtuaalvääringute müügist/ostust ja ümberhindlusest kajastatakse kasumiaruandes netosummana, real "Muud äritulud/ärikulud".

Kuna EFS ega IFRS ei ole seadnud põhimõtteid krüptotehingutest müügitulu kajastamiseks, lähtudes üldlevinud praktikast rakendatakse sarnase finantsinstrumentide tulude kajastamise põhimõtteid ehk müügituluna kajastatakse krüptotehingitest lepingulise vahendustasu summas coinmarketcap.com avalikustatud krüprovääringute kuu keskmise väärtuste alusel. Finantstuluna kajastatakse kasum/-kahjum vääringute ümberhidamisel samadel põhimõtetel.

Kulud

Kulud kajastatakse nende tekkimise hetkel.

Maksustamine

Eestis kehtiva tulumaksuseaduse kohaselt ei maksustata Eestis ettevõtte aruandeaasta kasumit. Tulumaksu makstakse dividendidelt, erisoodustustelt, kingitustelt, annetustelt, vastuvõtukuludelt, ettevõtlusega mitteseotud väljamaksetelt ning siirdehinna korrigeerimistelt. Alates 1.01.2015 on dividendidena jaotatud kasumi maksumääraks 20/80 väljamakstavalt netosummalt. Alates 2019. aastast on võimalik dividendide väljamaksetele rakendada maksumäära 14/86. Seda soodsamat maksumäära saab kasutada dividendimaksele, mis ulatub kuni kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendide väljamakseni, mis on maksustatud 20/80 maksumääraga. Kolme eelneva majandusaasta keskmise dividendimakse arvestamisel on 2018.a. esimene arvesse võetav aasta.

Dividendide väljamaksmisega kaasnevat ettevõtte tulumaksu kajastatakse kohustusena ja kasumiaruandes tulumaksukuluna samal perioodil kui dividendid välja kuulutatakse, sõltumata sellest, millise perioodi eest need on välja kuulutatud või millal need tegelikult välja makstakse. Tulumaksu tasumise kohustus tekib dividendide väljamaksele järgneva kuu 10. kuupäeval.

Seotud osapooled

OÜ Dream Finance aastaaruande koostamisel on loetud seotud osapoolteks:

- a. omanike (emaettevõtte ning emaettevõtet kontrollivad või selle üle olulist mõju omavad isikud);
- b. sidusettevõtteid;
- c. ühisettevõtteid;
- d. tegev- ja kõrgemat juhtkonda;
- e. eespool loetletud isikute lähedasi pereliikmeid ja nende poolt kontrollitavaid või nende olulise mõju all olevaid ettevõtteid.

LISA 4 B2BX DIGITAL EXCHANGE OÜ 2021 MAJANDUSAASTA ARUANNE

B2BX Digital Exchange OÜ

2021. a. majandusaasta aruanne

Tegevusaruanne

ÜLDINE

Aastal 2021 jätkas ettevõtte aktiivset tegevust krüptovaluuta vahetusteenuste (B2BX platvorm www.b2bx.exchange) ja krüptoraha töötlemise teenuste (B2BinPay platvorm www.b2binpay.com) valdkonnas.

Ettevõtte on oluliselt täiustanud B2BinPay platvormi funktsionaalsust ja läinud üle programmi uuele versioonile.

Ettevõttes on 1 juhatuse liige, kelle tööülesannete hulka kuuluvad eelkõige tööülesanded rahapesu bürooga (Rahapesu Andmebüroo), samuti juhtimisaruandlus ja ettevõtte sisemiste protsesside korraldamine.

2021. aasta sügisel muudeti ettevõtte põhikirja ja omandistruktuuri. Ettevõtte uueks omanikuks sai valdusfirma B2B Group Holding CY Corporation LTD (Küpros). Ettevõtte kasusaaja jäi samaks.

Septembris 2021 rentis ettevõtte esinduskontori Tallinnas Zenithi ärikeskuses, aadressil Narva mnt 7b. 2021. aasta lõpuks alustas ettevõtte sidusettevõtete võtmetöötajate sisemist üleviimist välismaalt (Küpros, Peterburi, Kiiev). Majandusaasta aruande kinnitamise hetkel töötab ettevõttes 10 inimest. Investeeringud büroo parendusse ulatusid ligikaudu 40 000 euroni.

KRÜPTOVALUUTADE TURG

2021. aastal jätkas krüptovaluutaturg kasvu, mis avaldas positiivset mõju ettevõtte tulemustele.

Suurettevõtted on avalikult Bitcoin investeerinud, mõned osariigid on selle maksevahendina legaliseerinud.

Krüptovaluutaturu kapitalisatsioon novembris oma haripunkti küündis 3 triljoni dollari lähedale. Kuigi 2021. aasta alguses oli see veidi üle 760 miljardi dollari, tõi peamiste krüptovaluutade tohutu kasv koos DeFi sfääri arengu ja NFT-tehnoloogia populaarsuse kasvuga kaasa turu enam kui 3-kordse kasvu.

2021. aasta septembris toimus kogu krüptovaluutaturu jaoks oluline sündmus: El Salvadori valitsus tunnustas Bitcoin ametlikult ametliku maksevahendina. Selle tulemusel legaliseeris see Lõuna-Ameerika riik esimesena maailmas Bitcoin kogu finantsüsteemi tasemel. See samm pälvis IMF-i ja teiste riikide Salvadori valitsuse karmi kriitikat.

TEGEVUS

2021. aastal andis ettevõtte oma süsteemidele välja üsna palju uuendusi. Näiteks:

Integratsioon Ethereumi ja ERC-20 žetoonidega

Võimalus luua rahakotte Binance Smart Chainiga

Integratsioon TRON ploki ahelaga

Täiustused AML-i tehingu staatuse valdkonnas

Ettevõtte osales aktiivselt rahvusvahelistel FinTechi näitustel, nagu Crypto Expo Dubai 2021 ja Blockchain Expo Global 2021.

Ettevõtte säilitas oma võtmeklientid ja lisandus veel mitu suurt klienti.

RISKID

Ettevõtte on avatud järgmistele riskidele:

Finantsriskid – krüptovarade odavnemine, likviidsuse puudumine klientidele teatud valuutades tasumiseks, kahjud valuutakõikumistest.

Tehnoloogilised riskid – isikuandmete kadumine või volitamata kasutamine, häkkerite rünnakud serveritele.

Juriidilised riskid – kliendid, kes kasutavad krüptoraha rahapesuks ja terrorismi rahastamiseks, klientide pettused krediitkaartidega.

Ettevõtte kasutab järgmisi riskide maandamise meetodeid:

Kõigi saadaolevate kauplemissinstrumentide likviidsuse olemasolu jälgitakse reaalajas, et vältida tehinguid turuväliste noteeringutega.

Võimalike likviidsusriskide kõrvaldamiseks on lisatud mitmeid likviidsusallikaid.

DDoS rünnakute eest kaitsmiseks kasutatakse spetsiaalseid kaitseprogramme, mis väldivad juurdepääsu piiramist vahetusele liigse päringute arvu tõttu.

Ettevõtte pööras uute klientide vastuvõtmisel erilist tähelepanu turvalisusele ja nõuetele vastavusele, samuti rahapesu ja terrorismi rahastamise tõkestamise meetmetele. Ettevõtte teeb koostööd analüütiliste platvormidega, mis pakuvad nendes valdkondades kvaliteetseid teenuseid.

Osaliselt mõjutas ettevõtte tegevust olukord seoses Venemaa agressiooniga Ukraina vastu. Ettevõtte kuulub rahvusvahelisse kontserni B2Broker Group ning osa funktsioonidest ja teenustest (IT, finants) viivad ellu kolleegid kontsernist, sealhulgas Ukrainast. Mõned Kiievi kontori töötajad olid sunnitud Ukrainast lahkuma ja asuma elama teistesse riikidesse. See mõjutas osaliselt ettevõtte põhitegevust, kuid ei kujutanud endast olulisi riske.

Venemaa vastu kehtestatud sanktsioonid ettevõtte tegevust praktiliselt ei mõjutanud, kuna klientide hulgas ei ole Venemaa elanikke.

FINANTSSEISUND

2021. aastal moodustasid ettevõtte põhitulud summas 1 283 701 eurot vahendustasud kauplemisplatvormilt raha väljavõtmise eest, samuti tasu börsikontode loomise eest.

Muud tulud 2021. aastal summas 30 174 038 eurot on õiglaselt väärtuses kajastatud krüptovarade ümberhindlus. See ümberhindlus moodustab olulise osa ettevõtte 2021. aasta kasumist.

Piisava omavahendite tõttu otsustas ettevõtte omanik aga 2022. aasta alguses maksta dividende summas 1 500 000 eurot.

Ettevõtte 2022. aasta põhieesmärk on täiustada olemasolevaid ja luua täiendavaid kauplemistööriistu ning tugevdada turvalisust KYC ja AML valdkonnas. Osa ettevõtte kasumist on plaanis investeerida tarkvarasse, samuti osaleda rahvusvahelistel näitustel ja konverentsidel, et oma tooteid reklaamida.

Ettevõtte jaoks on 2022. aasta üheks võtmeaspektiks Eesti seadusandluse uute nõuete integreerimine rahapesu tõkestamise ja riskijuhtimise valdkonnas ning vastavus.

Peamised finantssuhtarvud

	2021	2020
Müügitulu	1 283 701	729 269
Tulu kasv	76%	291%
Puhaskasum/kahjum	26 713 057	3 898 580
Kasumi/kahjumi kasv	571%	894%
Lühiajaliste kohustuste kattekordaja	3,3	1,2
Maksevõimekordaja	1,9	0,32

Suhtarvude arvutamisel kasutatud valemid:

Käibe kasv(%) = (müügitulu 2021-müügitulu 2020)/ müügitulu 2020* 100

Kasumi kasv (%) = (puhaskasum 2021 - puhaskasum 2020)/ puhaskasum 2020 * 100

Lühiajaliste kohustuste kattekordaja (kordades) = käibevara/lühiajalised kohustused

Maksevõimekordaja = (raha+nõuded ostjatele)/ lühiajalised kohustused

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2021	31.12.2020	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	25 238 541	6 042 582	2
Nõuded ja ettemaksed	213 164	11 571	3
Varud	18 498 668	16 676 670	4
Kokku käibevarad	43 950 373	22 730 823	
Põhivarad			
Materiaalsed põhivarad	5 825	0	
Immateriaalsed põhivarad	417 000	476 500	5
Kokku põhivarad	422 825	476 500	
Kokku varad	44 373 198	23 207 323	
Kohustised ja omakapital			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Võlad ja ettemaksed	13 260 529	18 904 657	6
Kokku lühiajalised kohustised	13 260 529	18 904 657	
Kokku kohustised	13 260 529	18 904 657	
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	12 000	12 000	8
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	4 290 666	392 086	
Aruandeaasta kasum (kahjum)	26 810 003	3 898 580	
Kokku omakapital	31 112 669	4 302 666	
Kokku kohustised ja omakapital	44 373 198	23 207 323	

Kasumiaruanne

(eurodes)

	2021	2020	Lisa nr
Müügitulu	1 283 701	729 269	9
Muud äritulud	30 174 038	5 197 017	10
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-1 507 232	-172 596	11
Mitmesugused tegevuskulud	-3 121 767	-1 714 670	12
Tööjõukulud	-55 702	-7 634	13
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-59 500	-59 500	
Muud ärikulud	-481	-3	
Ärikasum (kahjum)	26 713 057	3 971 883	
Muud finantstulud ja -kulud	96 946	-73 303	14
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	26 810 003	3 898 580	
Aruandeaasta kasum (kahjum)	26 810 003	3 898 580	

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

B2BX Digital Exchange OÜ 2021a aruanne on Eesti finantsaruandluse standardist lähtuv väikeettevõtja lühendatud raamatupidamise aastaaruanne, mille eesmärk on anda aruande kasutajale raamatupidamise seaduses nõutud informatsiooni aruandekohustuslase finantsseisundi ja -tulemuse kohta.

B2BX Digital Exchange OÜ kasumiaruanne on koostatud Raamatupidamise seaduse lisas 2 toodud kasumiaruande skeemi nr 1 alusel.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel on lähtutud soetusmaksumuse printsiibist, välja arvatud juhtudel, mida on kirjeldatud alljärgnevas arvestuspõhimõtetes.

Raamatupidamise aastaaruande koostamisel lähtuti eeldusest, et B2BX Digital Exchange OÜ on jätkuvalt tegutsev ning tal ei ole tegevuse lõpetamise kavatsust ega vajadust.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Arvestuspõhimõtete või informatsiooni esitusviisi muutused

Lisarea nimetus	31.12.2020	Muutus	31.12.2020
Varud			
Raha			
Kaubad			
Mitmesugused tegevuskulud			

Finantsvarad

Finantsvaraks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vastu ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid.

Finantskohustusteks loetakse võetud laene, viitvõlgasid ja muid lühi- ja pikaajalisi võlakohustusi.

Finantsvara ja -kohustused võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud vara või kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või -kohustusega otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui ettevõtte kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolele üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest.

Finantskohustus eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud.

Finantsvara oste ja müüke kajastatakse järjepidevalt väärtuspäeva meetodil.

Raha

Raha ja selle ekvivalentidena kajastatakse rahavoogude aruandes kassas olevat sularaha, arvelduskontode jääke.

Nõuded ja ettemaksed

Nõudeid ostjate vastu kajastatakse bilansis korrigeeritud soetusmaksumuses. Ostjatelt laekumata arved on bilansis hinnatud tõenäoliselt laekuvatest summadest lähtudes. Seejuures hinnatakse iga kliendi laekumata arveid eraldi, arvestades teadaolevat informatsiooni kliendi maksevõime kohta. Ebatõenäoliselt laekuvad nõuded on kajastatud müüdud toodangu kulus. Ostjatelt laekumata arved, mille maksetähtaeg on ületatud rohkem kui 180 päeva võrra, on kantud kuludesse täies ulatuses. Lootusetud nõuded on kantud bilansist välja.

Varem alla hinnatud ebatõenäoliste nõuete laekumisi kajastatakse ebatõenäoliste nõuete kulu vähenemisena.

Varud

Bilansis kajastatakse varudena ettevõttele kuuluvaid ja ettevõtte kontrolli all olevaid krüptovaluutat , mis on ka virtuaalvääringu liike. Ettevõtte hoiab krüptovaluuta klientide virtuaalvääringu kohustuste katteks ning krüptovaluuta on kajastatud varudena kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardis esitatud vara ja varude definitsioonidega.

Juhtkonna hinnangul võimaldab loetletud varad ja nende väärtuse muutust kajastada kõige korrektsemal viisil nende õiglases väärtuses (miinus müügikulutused), muutustega läbi kasumiaruande.

Õiglast väärtust arvestatakse aruande kuupäeval kell 23:59 vabalt kaubeldaval turul avalikustatud vahetuskursi alusel (bitcoinaverage.com, <https://coinmarketcap.com/>)

Õiglase väärtuse (miinus müügikulutused) muutuse kasum on kajastatud kasumiaruande kirjel „Muud äritulud“ (alakirjel „Kasum (kahjum) krüptovääringute õiglase väärtuse muutusest“). Õiglase väärtuse (miinus müügikulutused) muutuse kahjum on kajastatud kasumiaruande kirjel „Muud ärikulud“ (alakirjel „Kasum (kahjum) krüptovääringute õiglase väärtuse muutusest“).

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Immateriaalne põhivara

Omandatud immateriaalne vara võetakse arvele soetusmaksumuses. Arvele võtmise järel kajastatakse immateriaalset vara selle soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleerunud amortisatsioon ja vara väärtuse vähenemise kahjum. Immateriaalne põhivara jagatakse piiratud kasuliku elueaga varaks ja määramata kasuliku elueaga varaks. Piiratud kasuliku elueaga põhivara amortiseeritakse lineaarsel meetodil, lähtudes vara eeldatavast kasulikust elueast (üldjuhul kolm kuni kuus aastat). Varade amortisatsioonikulud esitatakse kasumiaruandes rühmitatuna varade kasutuseesmärgi kaupa. Piiratud kasuliku elueaga immateriaalse vara amortisatsiooniperiood ja meetod vaadatakse üle iga majandusaasta lõpul. Eeldatava kasuliku eluea muutused ja vara tulevase majandusliku kasu ajalise struktuuri muutused võetakse arvele amortisatsiooniperioodi ja -meetodi edasiulatuvate parandustena. Kui ettevõtet ei ole võimalik usalduväärselt hinnata immateriaalsete varade kasulikkust, amortiseeritakse see vara kuni kümme aasta jooksul. Majandusaasta lõpu seisuga hinnatakse, kas vara kasulik eluiga on muutunud piiritletavaks. Kui määramata kasuliku eluiga on muutunud piiratuks, alustatakse vara amortiseerimist ning vajalikud parandused tehakse muutuse kuupäevast edasiulatuvalt. Määramata elueaga immateriaalsele varale tehakse igal aastal kas eraldiseisva varaobjektina või raha genereeriva üksuse koosseisus vara väärtuse languse test. Piiratud elueaga vara väärtuse langust hinnatakse juhul, kui on ilmnunud asjaolusid, mis viitavad väärtuse vähenemisele. Kui immateriaalse vara kaetav väärtus on vähenenud alla tema bilansilise väärtuse, hinnatakse vara kaetava väärtuseni alla. Allahindluse summad esitatakse sama moodi nagu amortisatsioonikulud kasumiaruandes, st rühmitatuna vara kasutuseesmärgi kaupa. Väärtuse vähenemise hindamist on kirjeldatud jaotises „Vara väärtuse langus“.

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 1000

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

Põhivara grupi nimi	Kasulik eluiga
Tarkvara ja veebirakenduste	10

Finantskohustused

Finantsvaraks loetakse raha, lühiajalisi finantsinvesteeringuid, nõudeid ostjate vasut ja muid lühi- ja pikaajalisi nõudeid. Finantskohustuseks loetakse tarnijatele tasumata arveid, viitvõlgasid ja muid lühi- ja pikaajalisi võlakohustusi. Finantsvara ja -kohustused võetakse algsel arvele nende soetusmaksumuses, milliks on antud finantsvara või -kohustuse eest makstud või saadud tasu õiglase väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvara või -kohustusega otseselt seotud tehingukulutusi. Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui ettevõtte kaotab õiguse finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või annab kolmandale osapoolale üle varast tulenevad rahavood ning enamiku finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest. Finantskohus eemaldatakse bilansist siis, kui see on rahuldatud, lõpetatud või aegunud. Finantskohustused krüptovääringutes rahakottide valdajatel hinnatakse õiglases väärtuses krüptovaluutade vabalt kaubeldaval turul avalikustatud vahetuskursi alusel (bitcoinaverage.com, <https://coinmarketcap.com/>)

Tulud

Tulu teenuste müügist kajastatakse nende tekkimise hetkel, teenuse osutamisest saadavad tulud ja kasum kajastatakse proportsionaalselt samades perioodides nagu teenuse osutamisega kaasnevad kulutused.

Seotud osapooled

Ettevõtte loeb osapooli seotuks juhul, kui üks osapool omab kas kontrolli teise osapool üle või olulist mõju teise osapoolle äriiliste otsustele.

Seotud osapooled on:

- Emaettevõtte (ning emaettevõtte omanikud);
- Tütär- ja sidusettevõtted;

- Teised samasse konsolideerimisgruppi kuuluvad ettevõtted;
- Tegevjuhtkond, juhatus ja nõukogu ning olulise osalusega eraisikutest omanikud, välja arvatud juhul, kui antud isikutel puudub võimalus avaldada olulist mõju ettevõtte äriliste otsustele.

Bilansipäevajärgsed sündmused

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised varade ja kohustuste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmnesid bilansi kuupäeva, 31. detsembri 2020, ja aruande koostamise kuupäeva vahemikul, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega. Bilansipäevajärgsed sündmused, mida ei ole varade ja kohustuste hindamisel arvesse võetud, kuid mis oluliselt mõjutavad järgmise majandusaasta tulemust, avalikustatakse aastaaruande lisades.

LISA 5 BLOCKBEN FINANCIAL SERVICES OÜ 2020

MAJANDUSAASTA ARUANNE

BlockBen Financial Services OÜ

2020. a. majandusaasta aruanne

Tegevusaruanne

BlockBen Financial Services OÜ (endise nimega Block Network OÜ, muudetud 25.06.2020.a) on 07.02.2018.a asutatud ettevõtte, mille põhitegevusalaks on virtuaalvääringu müük.

Ettevõtte müüb virtuaalvääringuid BlockStock ja BlockNote. BlockStock on 10%-lise kullatagatisega virtuaalvääring, mis müüginormi täitumisel muutub kaubeldavaks ettevõttele kuuluval platvormil. BlockNote on 100%-lise kullatagatisega virtuaalvääring, mis on kaubeldav ettevõttele kuuluval platvormil. 2020.a juunis lanseeriti BlockNote vääringuga kauplemine Ethereumi platvormidel. Vääringu tähiseks on BNOX.

Aruandlusperioodi käive oli 5 441 798 eurot (2019: 4 046 540 eurot) ning kasumiks kujunes 2 622 864 eurot (2019: 2 170 891 eurot). Kaupade, materjalide ja teenuste peale tehti kulutusi 2 499 768 eurot (2019: 1 455 123 eurot) ja mitmesugused tegevuskulud moodustasid 363 571 eurot (2019: 355 748 eurot).

Ettevõtte investeeris immateriaalsesse põhivarasse 141 158 eurot (2019: 362 984 eurot). 2020.a investeeris ettevõtte krüptovaluutasse 14 587 eurot ning 2019.a omandas ettevõtte 10%-lise osaluse teises ettevõttes soetusmaksusega 196 650 eurot.

2020.a oli ettevõttel kaks töötajat ja kaks juhatuseliiget (2019: töötajaid ei olnud).

Juhatuseliikmetele maksti 2020.a tasusid 39 345 eurot (2019: 0 eurot).

2021.a juunis lõpetati BlockStocki müük ning aasta teises pooles lanseeritakse selle vääringuga kauplemine ettevõtte platvormil. 2021.a tuuakse turule uus virtuaalvääring.

Finantsriskide juhtimine

Risk on ettevõtte juhtkonna poolt defineeritud kui võimalik negatiivne kõrvalekalle oodatavast finantstulemusest. Olulisemad riskid on juhatuseliikmetel hinnangul valuutarisk, tururisk, intressirisk ja likviidsusrisk.

Valuutariski maandamiseks sõlmitakse kõik olulised lepingud eurodes. Virtuaalvääringute tehingud tehakse eurodes ning digirahakotis on arvestusvaluutaks euro. Valuutariski hindab juhatus ebaoluliseks.

Tururiskina on juhatus määranud kulla turuhinna riski. See on seotud virtuaalvääringute kullatagatisega, mille hind on maailmaturul muutuv. Riski maandamiseks jälgitakse kulla hinna muutumist järjepidevalt ning ajastatakse kullatehingud vastavalt soodsamale hinnale. Tururiski hindab juhatus arvestatavaks ja keeruliselt juhitavaks.

Intressirisk mõjutab ettevõtte tulusid ja äritegevuse rahavoogusid turu intressimäärast tulenevalt. Kuna ettevõtte intressi teenivate varade aluseks on fikseeritud intressimääraga lepingud, siis hindab juhatus intressiriski minimaalseks.

Likviidsusrisk on risk, et ettevõtte ei suuda märkimisväärseid kulusid kandmata oma kohustusi õigeaegselt ja täielikult täita. Riski maandamise strateegiaks on hoida piisavalt suuri likviidsusreserve. Seisuga 31.12.2020 ületavad ettevõtte käibevaramad kohustusi ligi kaks korda, mis näitab, et ettevõtte likviidsusrisk on maandatud.

Peamised finantssuhtarvud:

	2020	2019
Aktivate rentaablus (ROA)	39%	69%
Omakapitali rentaablus (ROE)	52%	88%
Ärirentaablus	48%	54%
Võlakordaja	25%	22%
Maksevõime üldine tase	1,72	1,86

Suhtarvude arvutamise meetodika:

ROA(%)=puhaskasum/varad*100

ROE(%)=puhaskasum/omakapital*100

Ärirentaablus(%)=ärikasum/müügitulu*100

Võlakordaja(%)=kohustused/koguvara*100

Maksevõime üldine tase=käibevaramad/lühiajalised kohustused

Raamatupidamise aastaaruanne

Bilanss

(eurodes)

	31.12.2020	31.12.2019	Lisa nr
Varad			
Käibevarad			
Raha	1 129 754	681 868	
Finantsinvesteeringud	14 587	0	2
Nõuded ja ettemaksed	26 943	24 226	3
Varud	1 725 722	569 942	4
Kokku käibevarad	2 897 006	1 276 036	
Põhivarad			
Finantsinvesteeringud	196 650	196 650	5
Nõuded ja ettemaksed	3 363 328	1 310 213	3
Immateriaalsed põhivarad	308 018	370 923	7
Kokku põhivarad	3 867 996	1 877 786	
Kokku varad	6 765 002	3 153 822	
Kohustised ja omakapital			
Kohustised			
Lühiajalised kohustised			
Laenukohustised	12 133	0	8
Võlad ja ettemaksed	204 957	157 437	9
Eraldised	1 468 013	527 967	13
Kokku lühiajalised kohustised	1 685 103	685 404	
Pikaajalised kohustised			
Laenukohustised	0	12 133	8
Kokku pikaajalised kohustised	0	12 133	
Kokku kohustised	1 685 103	697 537	
Omakapital			
Osakapital nimiväärtuses	30 000	4 250	15
Eelmiste perioodide jaotamata kasum (kahjum)	2 427 035	281 144	
Aruandeaasta kasum (kahjum)	2 622 864	2 170 891	
Kokku omakapital	5 079 899	2 456 285	
Kokku kohustised ja omakapital	6 765 002	3 153 822	

Kasumiaruanne

(eurodes)

	2020	2019	Lisa nr
Müügitulu	5 441 798	4 046 540	16
Muud äritulud	205 783	135 681	17
Kaubad, toore, materjal ja teenused	-2 499 768	-1 455 123	18
Mitmesugused tegevuskulud	-363 571	-355 748	19
Tööjõukulud	-55 832	0	20
Põhivarade kulum ja väärtuse langus	-204 063	-123 277	7
Muud ärikulud	-14 016	-77 182	21
Ärikasum (kahjum)	2 510 331	2 170 891	
Intressitulud	118 783	0	22
Kasum (kahjum) enne tulumaksustamist	2 629 114	2 170 891	
Tulumaks	-6 250	0	
Aruandeaasta kasum (kahjum)	2 622 864	2 170 891	

Raamatupidamise aastaaruande lisad

Lisa 1 Arvestuspõhimõtted

Üldine informatsioon

BlockBen Financial Services OÜ (endise nimega Block Network OÜ, nimi muudetud 25.06.2020) (edaspidi: ettevõtte) 2020. aasta raamatupidamise aastaaruanne on koostatud kooskõlas Eesti finantsaruandluse standardiga, mis tugineb rahvusvaheliselt tunnustatud arvestus- ja aruandluse põhimõtetele ning selle põhinõuded on kehtestatud Eesti Vabariigi raamatupidamise seaduses, mida täiendavad EV Raamatupidamise Toimkonna poolt välja antud juhendid.

BlockBen Financial Services OÜ klassifitseerub väikeettevõtjaks ning on seetõttu koostanud väikeettevõtja lühendatud majandusaasta aruande, mis koosneb kahest põhiaruandest (bilanss ja kasumiaruanne) ning lisadest.

Raamatupidamise aastaaruanne on koostatud eurodes.

Finantsvarad

Ettevõtte on järgmised finantsvarad: raha, laenu- ja muud nõuded, finantsinvesteeringud.

Finantsvarad võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, milleks on antud finantsvara eest saadava või makstava tasu õiglane väärtus. Algne soetusmaksumus sisaldab kõiki finantsvaraga otseselt seotud tehingukulutusi.

Finantsvarade oste ja müüke kajastatakse tehingupäeval, st päeval mil ettevõtte võtab endale kohustuse teatud finantsvara ostuks või müügiks.

Finantsvarade edasine arvestus toimub olenevalt nende tüübist kas õiglase väärtuse, soetusmaksumuse või korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil. Finantsvara eemaldatakse bilansist siis, kui ettevõtte kaotab õiguse antud finantsvarast tulenevatele rahavoogudele või ta annab kolmandale osapoolale üle antud finantsvarast tulenevad rahavood ja enamiku antud finantsvaraga seotud riskidest ja hüvedest.

Raha

Raha ja raha lähenditena kajastatakse bilansis arvelduskontode ning digirahakottides jääki. Digirahakottides hoitakse krüptovaluutat. Ettevõtte loeb krüptovaluutaks plokiahela tehnoloogiat kasutades loodud virtuaalvääringuid, mis on mingi konkreetse väärtuse digitaalne esitus ja mida ei ole emiteerinud selleks õigust omav keskpang või krediidiuasutus, kuid mida saab kasutada alternatiivse maksevahendina.

Krüptovaluutasid kasutab ettevõtte nii maksevahendina kui väärtuse säilitajana. Sellest tulenevalt on krüptovaluutad kajastatud bilansis kas rahana või finantsinvesteeringuna. Rahana on kajastatud neid krüptovaluutasid, mida hoitakse digirahakottides, millest tehakse makseid Ettevõtte kulude tarbeks.

Välisvaluutas toimunud tehingud ning välisvaluutas fikseeritud finantsvarad ja -kohustised

Arvestusvaluutaks on euro, kõiki teisi valuutasid loetakse välisvaluutadeks. Välisvaluutas fikseeritud tehingute kajastamisel võetakse aluseks tehingu toimumise päeval ametlikult kehtivad Euroopa Keskpanga valuutakursid. Välisvaluutas fikseeritud rahalised varad ja kohustised hinnatakse aruandekuupäeva seisuga ümber eurodesse aruandekuupäeval ametlikult kehtiva Euroopa Keskpanga valuutakursside alusel.

Ümberhindamise tulemusena saadud kursikasumid ja -kahjumid kajastatakse aruandeperioodi kasumiaruandes, kusjuures ärituludes ja -kuludes kajastatakse valuutakursi kasumid ja kahjumid, mis on seotud tarnijate ja ostjate arveldustega; muud välisvaluutatehingutest saadud kasumid ja kahjumid on kasumiaruandes kajastatud finantstuludes ja -kuludes.

Finantsinvesteeringud

Krüptovaluutad, mida hoitakse eesmärgiga teenida tulu nende väärtuse muutusest või millega kaubeldakse tulu teenimise eesmärgil, on kajastatud finantsinvesteeringuna. Need investeeringud kajastatakse bilansis enamasti ümberhinnatuna bilansipäeval kehtinud õiglasele väärtusele. Erandina kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil (st soetusmaksumus miinus väärtuse langusest tekkinud kahjumid) need krüptovaluutad, mille õiglast väärtust ei saa usaldusväärselt hinnata.

Krüptovaluuta kajastatakse õiglase väärtuses ning ümberhindamise aluseks võetakse CoinMarketCap-is noteeritud krüptovaluutade sulgemishind börsipäeval.

Ülaltoodud arvestuspõhimõtted on ettevõtte juhtkonna poolt võetud kasutusele lähtudes Raamatupidamise Toimkonna tõlgendusest RTT1 "Plokiahela tehnoloogial põhinevate instrumentide kajastamine" ning Eesti finantsaruandluse standardi üldpõhimõtetest ja definitsioonidest, et raamatupidamise aastaaruanne peab selle kasutajale andma õiglase ülevaate ettevõtte finantsseisundist, -tulemusest ja rahavoogudest.

Krüptovaluutade arvestuspõhimõtete väljatöötamisel on lähtutud nende varade olemusest ja kasutus-eesmärgist ning valitud arvestuspõhimõtted annavad Ettevõtte juhtkonna hinnangul asjakohaseimat informatsiooni.

Pikaajalise finantsinvesteeringuna kajastatakse investeeringuid aktsiatesse. Pikaajalisi finantsinvesteeringuid kajastatakse soetusmaksumuses, millest on vajadusel tehtud allahindlusi kui nende kaetav väärtus on langenud.

Nõuded ja ettemaksed

Nõuded ja ettemaksed kajastatakse korrigeeritud soetusmaksumuses. Igal aruandekuupäeval hinnatakse, kas esineb tunnuseid nende finantsvarade väärtuse languse osas. Juhul, kui selliseid tunnuseid esineb, hinnatakse korrigeeritud soetusmaksumuses kajastatavad finantsvarad alla nendest eeldatavasti tulevikus laekuvate maksete nõudisväärtuseni. Väärtuse langusest tulenevad allahindlused kajastatakse kasumiaruandes kuluna.

Põhivarana on kajastatud pikaajaliste nõuete ja ettemaksete all antud laenud.

Varud

Varudena kajastatakse ettevõtte nimel hoiustatavat virtuaalvääringu kullatagatist selle õiglases väärtuses. Kullatagatise õiglase väärtuse leidmiseks on kasutatud kullareservi hoiustaja poolt kasutatavat kulla maailmaturu hinda.

Kasumid või kahjumid kulla õiglase väärtuse muutusest kajastatakse kasumiaruandes muu ärituluna või muu ärikuluna.

Materiaalsed ja immateriaalsed põhivarad

Immateriaalne põhivara võetakse algselt arvele tema soetusmaksumuses, mis koosneb ostuhinnast ja soetamisega otseselt seotud kulutustest, mis on vajalikud vara viimiseks tema tööseisundisse ja –asukohta. Immateriaalset põhivara kajastatakse bilansis tema soetusmaksumuses, millest on maha arvatud akumuleeritud kulum ja võimalikud väärtuse langusest tulenevad allahindlused.

Amortisatsiooni arvestamisel kasutatakse lineaarset meetodit. Amortisatsioonimäär määratakse igale põhivara objektile eraldi, sõltuvalt selle kasulikust elueast.

Põhivarade arvelevõtmise alampiir 1000

Kasulik eluiga põhivara gruppide lõikes (aastates)

Põhivara grupi nimi	Kasulik eluiga
Arvutitarkvara	3 aastat

Kui on märke sellest, et varaobjekti eluiga või lõppväärtus on oluliselt muutunud, tehakse muudatused vara amortiseerimises edasiulatuvalt. Igal aruandekuupäeval hinnatakse immateriaalse põhivara väärtuse võimalikule langusele viitavate asjaolude esinemist. Selliste asjaolude esinemise korral hinnatakse vara kaetavat väärtust ning võrreldakse seda bilansilise maksumusega. Väärtuse langusest tekkinud kahjum kajastatakse summas, mille võrra vara bilansiline maksumus ületab selle kaetava väärtuse. Vara kaetav väärtus on vara õiglase väärtus, millest on maha lahutatud müügikulutused, või vara kasutusväärtus, vastavalt sellele, kumb on kõrgem. Vara väärtuse languse hindamise eesmärgil hinnatakse kaetavat väärtust kas üksiku varaobjekti või väikseima võimaliku varade grupi kohta, mille jaoks on võimalik rahavoogusid eristada (raha genereeriv üksus). Varade allahindlusi kajastatakse aruandeperioodi kuluna.

Kord alla hinnatud varade puhul hinnatakse igal järgmisel aruandekuupäeval, kas võib olla tõenäoline, et vara kaetav väärtus on vahepeal tõusnud. Kui väärtuse testi tulemusena selgub, et vara või varade grupi (raha genereeriva üksuse) kaetav väärtus on tõusnud üle bilansilise jääkmaksumuse, tühistatakse varasem allahindlus ja suurendatakse vara bilansilist jääkmaksumust kuni summani, mis oleks kujunenud, arvestades vahepealsetel aastatel normaalset amortisatsiooni. Allahindluse tühistamist kajastatakse aruandeaasta kasumiaruandes põhivara allahindluse kahjumi vähendamisena.

Finantskohustised

Kõik finantskohustised (võlad tarnijatele, viitvõlad, võetud laenud ja muud võlad) võetakse algselt arvele nende soetusmaksumuses, kuid edasine kajastamine toimub korrigeeritud soetusmaksumuse meetodil.

Kohustised klassifitseeritakse bilansis lühi- ja pikaajalisteks kohustisteks. Lühiajaliste kohustistena kajastatakse kohustisi, mille maksetähtaeg on 12 kuu jooksul alates aruandekuupäevast.

Eraldised ja tingimuslikud kohustised

Eraldistena kajastatakse ettevõtte virtuaalvääringu tagatiseks soetatud kullavaru. Tagatise suurus arvestatakse järgmiselt:
- virtuaalvääringu BlockStock tagatis - eraldiseks arvestatakse 10% selle müügisummast;

- virtuaalvääringu BlockNote tagatis - iga 100 müüdud BlockNote kohta 1 grammi kulla väärtus.

Tagatiseks soetatud kulla osas hinnatakse ka tagatise väärtus aruandekuupäeval ringi lähtudes kulla maailmaturu hinnast.

Kasumid või kahjumid tagatise õiglase väärtuse muutusest kajastatakse kasumiaruandes muu ärituluna või muu ärikuluna.

Tulud

Tulu kajastatakse saadud või saadaoleva tasu õiglases väärtuses.

Virtuaalvääringute müügitulu kajastatakse tehingu toimumise hetkel, sest tasumine toimub automaatselt samal ajahetkel läbi digirahakoti. Teenustasu tulu virtuaalvääringute tehingute ning digirahakoti sisse- ja väljamaksete eest arvestatakse tehingute toimumise hetkel.

Tulu, mida saadakse vara kasutada andmise eest intresside, litsentsitasude või dividendidena, kajastatakse siis, kui:

- (a) tulu laekumine on tõenäoline; ja
- (b) tulu suurust on võimalik usaldusväärselt hinnata.

Kulud

Kulude arvestamisel lähtutakse tulude ja kulude vastavuse printsiibist. Aruandeperioodi tuludest arvatakse maha nendesamade tulude tekkega seotud kulud. Väljaminekuid, millele vastavad tulud tekivad mingil muul perioodil, kajastatakse kuludena samal perioodil, mil tekivad nendega seotud tulud

Maksustamine

Kasumi asemel maksustatakse Eestis jaotamata kasumist väljamakstavaid dividende maksumääraga 20/80. Kuna tulumaksu objektiks on ettevõtte kasumi asemel väljamakstavad dividendid, siis ei eksisteeri erinevusi varade ja kohustiste maksuarvestuslike ja bilansiliste jääkväärtuste vahel, millelt tekiks edasilükkunud tulumaksu nõue või kohustus.

Bilansis ei kajastata potentsiaalset tulumaksukohustust ettevõtte vaba omakapitali suhtes, mis kaasneks vaba omakapitali väljamaksmisel dividendidena. Dividendide maksmisega kaasnev tulumaks kajastatakse dividendide väljakuulutamise hetkel kasumiaruandes kuluna.

Potentsiaalne tulumaksukohustus, mis kaasneks kogu jaotamata kasumi dividendideks jaotamisel, on avalikustatud aastaaruande lisades.

Seotud osapooled

Osapooled on seotud, kui ühel osapoolel on kontroll teise osapool üle või oluline mõju teise osapool äriolukorrale. Ettevõtte käsitleb seotud osapooltena juhatuse liiget, osanikku, tema pereliiget ja nimetatud isikute lähedasi pereliikmeid ning nende poolt kontrollitavaid või nende olulise mõju all olevaid ettevõtteid.

Sündmused peale aruandekuupäeva.

Raamatupidamise aastaaruandes kajastuvad olulised vara ja kohustiste hindamist mõjutavad asjaolud, mis ilmnesid aruandekuupäeva ja aruande koostamispäeva vahel, kuid on seotud aruandeperioodil või varasematel perioodidel toimunud tehingutega.

Sündmused, mis ei anna tunnistust aruandekuupäeval eksisteerinud asjaoludest, kuid avaldavad olulist mõju järgmise aruandeperioodi finantsnäitajale, on avalikustatud aastaaruande lisades.